

Rettferdig

Snart får institutta tilgang på kaffi produsert av bønder som har fått brukbart betalt for arbeidet sitt.

Side 6

Mer i hodet

Danserne har det i beina. Men er de fornøyd med det? Nånei. Nå vil de sannelig ha påfyll for hodet også.

Side 6

Venter i frykt

Palestinske Sanaa Aqil er NTNU-student. – Å vente på en katastrofe er psykologisk forferdelig, sier hun.

Side 4

NTNUs
internavis
nr. 6
18.04.2002

Universitetsavisa

A-BLAD

Nedre grense

Store stryktall volder hodebry. Bør NTNU innføre en nedre karaktergrense ved studentopptaket?

Side 2

Vekselbruk

NTNU og HiST vil legge spesielt til rette for at toppidrettsutøvere skal velge Trondheim som studiested.

Side 3

Lokal-TV

I uka som kommer, kan du se levende bilder i vår lokale nettavis InnsidaUT.

Side 4

Bistand

Er det i det hele tatt noen som taler Sør sin sak?

Side 7

Attac

Oppslaget i forrige avis om organisasjonen Attac har satt sinnene i kok.

Side 14

Neste nummer av
Universitetsavisa
kommer ut tirsdag
den 14. mai.

Kan tape i tippespillet

NTNU kan miste 60 millioner forskningskroner årlig hvis Stortinget tirsdag vedtar å endre loven om pengespill. Flere av de politiske partiene mener at forskningen ikke lenger bør få en del av

tippemidlene. Hvert år kanaliseres hele 800 millioner kroner i tippemidler til Norges forskningsråd, som fordeler dem videre. NTNUs relative andel av dette er om lag 60 millioner kroner.

Side 5

FOTO: SYNØVE RESSEM

Tyske tradisjoner på hell

Tysk er i ferd med å bli et lavstatusfag i grunnskolen, og relativt få NTNU-studenter ønsker å reise til Tyskland. Samtidig står tyske ungdommer i kø for å få komme til Trondheim. De tyske utvekslingsstudentene på bildet, fra venstre Torsten Wendler, Simone Bartsch og Lars Wagner, trives godt ved NTNU. For universitet vårt har godt renommé i Tyskland, blant annet som følge av historiske bånd som strekker seg helt tilbake til opprettelsen av NTH i 1910.

Side 8-9

Vitskap under militær kommando

Gjennom eit kontor i London set det amerikanske forsvaret ut oppdrag til europeiske forskarar. Forsking for US Army er prostitusjon, meiner stortingsrepresentant Ingvild Vaggen Malvik. Ho har permisjon frå stillinga som NTNU-forskar. Universitetsavisa har snakka med NTNU-tilsette som tek oppdrag frå både norske og ameri-

kanske generalar – og med forskarar som ikkje kunne tenke seg å ta slike oppdrag. Kvar går grensa for kva som er etisk akseptabelt? Er det meir moralsk å forske på panserplater enn på rakettar? Er det greitt å vere til nytte for forsvaret i vårt eige land, men ikkje i andre?

Side 10-11

Nei til kvotering

Radikal kjønnskvotering ser ved NTNU foreløpig ut til bare å favorisere hunnkjønnnet. Ved jentedominerte studieretninger er det liten glød for å kvotere inn gutter.

Side 3

på dagsordenen

«Som matematikklektorer i videregående skole vil vi påstå at de gode elevene i matematikk er like gode nå som før, men de har med seg andre kunnskaper enn tidligere! De har nemlig fått opplæring og vurdering etter nye læreplaner.»

Leserinnelegg fra fem lektorer ved Lindås gymnas i Bergens tidende 7. april

I ledelsen har ordet

Prorektor
Julie Feilberg

Kvalitetsreformen

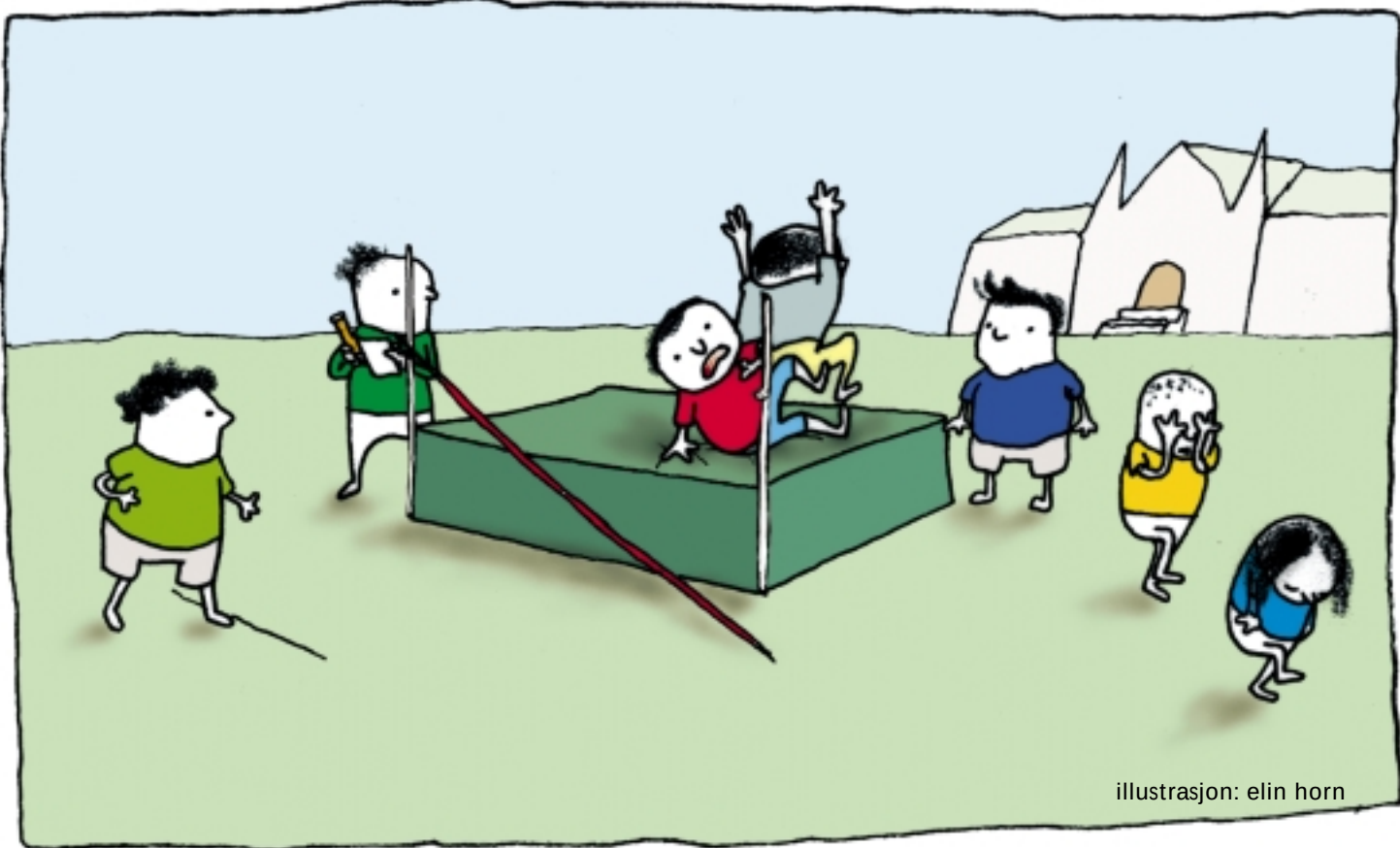
Arbeidet med Kvalitetsreformen ved NTNU er i full gang. På sentralt nivå er arbeidet organisert som et prosjekt med en overordnet styringsgruppe og tre underutvalg som arbeider med henholdsvis gradsreglement, læringskvalitet, og IKT og læring (fleksibel læring).

Fakultetene arbeider med utviklingen av studieprogrammene til bachelorgraden som skal tilbys fra høsten 2003, og med høringene om kravene til mastergradene og gradsfor-skriften. I fagmiljøene arbeides det med prosjekter som fokuserer på alternative undervisnings- og evalueringsformer, og Program for Lærerutdanning er i gang med å utvikle et kurs for «læringsassistenter» i samarbeid med ulike fagmiljøer. Informasjon om det arbeidet som pågår i regi av de tre utvalgene som arbeider med Kvalitetsreformen, er lagt ut på nettet på <http://www.ntnu.no/kvalitetsreformen/>. Informasjon om arbeidet på fakultetene skal også legges ut på denne siden.

Blant de store utfordringene i tilknytning til Kvalitetsreformen er utviklingen av et kvalitetssikringssystem med en bred forankring i fagmiljøene, og utvikling av nye studieprogrammer. Når det gjelder studieprogrammer, påpeker statssekretær Bjørn Haugstad i en kronikk i Under Dusken i forrige uke at man ønsker at de nye bachelor- og mastergradene blir «mer relevante for arbeids- og næringsliv». Dette er en utfordring vi må ta på alvor. Den innebærer at bachelorgradene skal ha større mål enn det å gi grunnlag for en mastergrad. De skal være selvstendige, målrettede studietilbud med klar samfunnsrelevans. Det har vist seg at NTNU har «tjent på» å være et annerledes universitet i den forstand at studenter har søkt seg også til de frie studiene ved NTNU på grunn av hovedprofilen vår. Denne annerledesheten bør kunne utvikles videre i form av tverrfakultære studieprogrammer med fagkombinasjoner som er spesielle for NTNU, og som avspeiler vårt fokus på tverrfaglighet. Her har vi en oppgave å gjøre!

I Ot. prop. nr 40 foreslås lovfesting av at institusjonene skal ha tilfredsstillende interne systemer for kvalitetssikring. Kvalitetssikringssystemet skal evalueres av Akkrediterings- og evalueringsorganet, og institusjonens rett til å tilby nye studier vil være avhengig av at de har et tilfredsstillende system. Det er viktig at vi nå kommer raskt i gang med å utvikle et integrert og systematisk kvalitetssikringsarbeid ved NTNU. Det innebærer at vi må vurdere hvilke elementer et slikt system skal inneholde. I første omgang er det antagelig viktigere at vi kan dokumentere at det foregår et systematisk og dokumenterbart kvalitetsutviklingsarbeid innenfor alle utdanningene, enn at de er underlagt felles normer og prosedyrer. Styringsgruppen for arbeidet med Kvalitetsreformen starter det systematiske arbeidet med utviklingen av kvalitetssikringssystemet i slutten av denne måneden.

Julie Feilberg

illustrasjon: elin horn

Hvordan gjøre ringen skinnende fin igjen

Stryktall ved NTNU volder hodebry. Onsdag diskuterte NTNUs styre (Kollegiet) innføring av nedre poenggrense på sivilingeniørstudiet.

I en februarutgave av Teknisk Ukeblad var det sivilingeniøreringen som prydet forsida: Symbolet mange forbinder med NTNU, og enda flere med NTH. En ring som skal vitne om kvalitet. Tittelen som stod til ringen på forsida, var ikke like prydlig for NTNU. «Glassen forsvinner», konkluderte TU. I et senere nummer av samme blad rykket viserektor ved sivilingeniørutdanningen ved NTNU, Kjell Malvig, ut og avviste at sivilingeniørutdanningen er i krise. Han angrep TU for å velge en «forbasket gal og urettferdig» reportasjeform som feilinformerte potensielle studenter.

Oppslag etter oppslag. Oppslaget i Teknisk Ukeblad har langt fra vært det eneste som har vekket oppsikt denne vinteren. Oppslag etter oppslag i mediene har denne vinteren meldt om «forfallet ved NTNU». Mange mener at dette skyldes dårlige kunnskaper fra studentene som begynner. Bergens Tidende hadde i en artikkelserie om matteforfallet avslørt at lærere i videregående skole med vilje unngår å sette for lave karakterer. Da slipper de styret med klager fra elevene.

Poenggrense? Tross Malvigs formaninger om at alt er såre vel, og ikke verre enn før, har saken nådd sty-

rebordet ved NTNU til vurdering.

Onsdag diskuterte Kollegiet saken. Flere av styremedlemmene startet med å kritisere notatet som lå til grunn, for å være for synsende.

Rigmor Austgulen foreslo en bedre forskning og dokumentasjon på hvordan det har gått med studenter som kommer inn med lav poenggrense.

Studentrepresentant Hanne Skaare Pedersen minnet om at selv om du får en 2-er i matematikk, kan du likevel glatt få mer enn en nedre grense som settes på 48 poeng. Da ble det foreslått at det er karakteren i det enkelte fag som skal telle.

Kollegiets andre studentrepresentant, Sindre Balas, mente at karaktersystemet i videregående skole ikke er godt nok. Det kan være blodig urettferdig, og dårlige karakterer kan det bli fordi læreren ikke liker deg. Det kan dessuten være tilfeldig om du havner under eller over en poenggrense på 48, understreket Balas.

Studentrepresentantene mente at det ikke nødvendigvis var studentene det var noe galt med, men kanskje det pedagogiske opplegget ved NTNU.

Mange av styrerepresentantene understreket at dette er en stor og viktig sak for NTNU, men i denne rundten skulle det ikke bli tatt noe vedtak.

Den eksterne representanten Christian Thommesen var likevel klar i konklusjonen.

– En må være både blind og halt for å se at det ikke er noen sammenheng mellom dårlige karakterer på videre-

gående og dårlige karakterer på universitetet, mente Thommesen.

Få tall ryker ut. Notatet, som er ført i pennen av seniorrådgiver Åge Søsveen ved Studieavdelinga, er laget på bakgrunn av en rekke interne, statistiske rapporter som faglærere har laget om sine studenter. Kollegienotatet avliver noen myter og staker ut mulige veier. I notatet skriver Søsveen at en innføring av en nedre poenggrense på 48 poeng neppe kan være den rette for å bedre kandidatenes resultater. Bare 86 studenter, det vil si cirka seks prosent av det totale opptaket i 2001, ville med et slikt krav ikke kommet inn. En innføring av en slik grense vil dessuten ensidig ramme de linjene som allerede har rekrutteringsproblemer.

Undersøkelser som sammenligner resultater fra videregående skole og oppnådd resultat i Matematikk1-faget, tyder ikke på at det er en klar sammenheng mellom middels gode karakterer i videregående (det vil si 3 og 4) og stryk på universitetet. «Om du gjør det ganske bra i matematikk på videregående, behøver det altså ikke bety at du gjør det bra ved Matematikk 1», heter det i notatet. Det må derfor søkes etter andre forklaringer.

Forsto ikke målet. Professor Rolv Lenschow gjennomførte høsten 2001 en dybdeevaluering blant byggstudenter som fulgte dette faget. Han kartla tidsforbruk i semesteret, forståelse av fagets læringsmål, øvingsopplegg og oppnådde resultater. Mindre enn 20 prosent

av studentene hadde oppfattet hva som var læringsmålet med faget. Disse observasjonene kan antakeligvis forklares ved at undervisningsopplegg og læringsmønster i grunnskole og i videregående skole har endret seg over tid, og at det pedagogiske opplegget ved siv.ing.-utdanningen ikke har endret seg i takt med endringene i grunn- og videregående skole.

Tiltak? Søsveen stiller spørsmålet om sivilingeniørutdanningen er for mangfoldig og spesialisert.

En reduksjon i antall studieretninger ved oppstarten av studiet og valg av linjer til et senere stadium i studiet, kan derfor være et mulig virkemiddel for å styre studentstrømmen og for å øke kvaliteten i studiet, vurderes det.

En annen mulighet som luftes, er å åpne studiene for alle, for så å gjøre det endelige opptaket etter ett år. Liggende tanker har også professor Helge Nørstrud nylig flagget i Teknisk Ukeblad. Nørstrud vil kaste ut studenter som ikke lærer noe, for eksempel etter ett år. Eksamen etter ett år må bestås for at studentene skal fortsette, er hans resept.

Hovedtiltakene i notatet er foreslått for å forbedre det totale utdanningstilbudet internt, og som en satsing på merkevarebygging og styrket markedsføring i et «kjøpers marked».

TORE HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

nyheter

Alltid oppdaterte nyheter på
http://innsidaUT.ntnu.no/

Vil ikke ha radikal kvotering av gutter

Jentene dominerer psykologistudiet, men verken studenter eller instituttledelse går inn for en radikal kjønnskvoteering av gutter.

– En god kjønnsbalanse er positivt for miljøet, men den må være basert på frivillighet og interesse for faget, sier (f.v.) Mari Birkelund Bjørn, Vilde Wahlstrøm, Eirik S. Holand og Inger Marie Kvarum. FOTO SYNNOVE RESSEM

Med tolv mot ti stemmer har Studenttinget gitt støtte til regjeringens forslag om radikal kjønnskvoteering ved opptak til høyere utdanning. Forslaget innebærer at det kjønn som er underrepresentert ved opptak til et studium, kan gå foran – selv med dårligere karakterer enn søkere av det annet kjønn.

Reformen er særlig ment å skulle øke kvinneandelen ved mannsdominerte studieretninger. Men skal ordningen praktiseres også når jentene er i flertall? Ved psykologistudiet er den totale kvinneandelen 68 prosent. Ved grunnfag har andelen vært over 70 prosent, men ligger nå på 65. Profesjonsstudiet har for tida 71 prosent kvinner.

Karakterer først. Instituttleder Hroar Klempe ønsker ikke å innføre radikal kjønnskvoteering av den grunn. Han viser til at studentene ikke har ytret noe ønske om dette. – Vi planlegger ingen endring av opptaket til det åpne grunnstudiet. Derimot kan det bli aktuelt å innføre en mild form for

kvotering ved opptak til profesjonsstudiet. Nasjonalt råd for psykologutdanning går inn for å gi det underrepresenterte kjønn fortrinnsrett ved opptak når kandidatene ellers står likt. Karakterene fra psykologi grunnfag skal legges til grunn for vurderingen, opplyser Klempe.

– Vi går sterkt imot å la gutter gå foran i opptakskøen ene og alene på grunn av sitt kjønn. Det ville være grovt urettferdig for jentene og sikkert føles ubehagelig for guttene. Det mener Psykologisk fagutvalg, representert ved Inger Marie Kvarum, Eirik Holand, Mari Birkelund Bjørn og Vilde Wahlstrøm. De vil at karakterene skal være bestemmende for inntak. Men når gutter og jenter har likt karaktergrunnlag, er det helt i orden å favorisere guttene.

Gal ende. – En god kjønnsbalanse er positivt for miljøet, men den må være basert på frivillighet og interesse for faget, understreker Mari. Eirik trekker fram at kjønnskvoteering er

en gal ende å begynne i. Han mener at faget må tilrettelegges annerledes og gjøres mer interessant. Han får bifall av jentene, som framhever at det må gjøres noe med innholdet i studieinformasjonen. – Den bygger opp om mange myter og er ensidig rettet mot den kliniske delen av studiet. Og, lik andre helse- og sosialfag, har klinisk psykologi liten appell hos gutta. I virkeligheten er dette bare en liten del av studiet. Normalpsykologien er viktigst og kan brukes som inngangsport til utallige yrker. Dette blir underkommunisert i rekrutteringsarbeidet, mener fagutvalget.

Ved Det medisinske fakultet får vi opplyst at kjønnsfordelinga er 60 prosent kvinner og 40 prosent menn. Fakultetet vurderer dette som probleffritt og har ikke diskutert eventuelle tiltak.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

Trondheim for toppidrettsutøvere

NTNU og Høgskolen i Sør-Trøndelag vil samarbeide med Olympiatoppen for å få ambisiøse idrettsutøvere til å velge Trondheim som studiested.

Langrennsløper Frode Estil, skiskytter Halvard Hanevold, skøyteløper Grunde Njøs og fotballspiller Fredrik Winsnes har prøvd det – å kombinere idrett på høyt nivå og studier ved NTNU. På et seminar i forrige uke, hvor representanter fra Høgskolen i Sør-Trøndelag, NTNU, Student-samskipnaden, NTNUI, Trondheim kommune og Olympiatoppen var til stede, presenterte noen toppidrettsutøvere som studerer i Trondheim, sine erfaringer fra «vekselbruket».

– Flere av utøverne savnet informasjon om hvilke muligheter de har for å kombinere studier med en idrettskarriere, forteller seksjonssjef Anne Sølberg Ellingsen ved Studieavdelingen på NTNU.

Trenger et forum. Det finnes tilbud om tilrettelagt studieprogresjon ved både medisinstudiet og siv.ing.-studiet ved NTNU i dag. Men ordningen er for lite kjent, mener Ellingsen. Hun tror et kontaktledd mellom idrettsutøveren og studiestedet kan være en god idé.

– Dette er fortsatt på planleggingsstadiet. Men vi trenger et forum. Og kanskje kan vi ved NTNU løse mye ved å arrangere et par møter hvert semester, der idrettsutøverne kan møte studie-

veiledere og kanskje også karriererådgiver. Disse studentene vil jo ha behov for et tilpasset opplegg når de går ut i arbeid også, sier Ellingsen.

– På den måten kan vi bli kjent med idrettsutøvernes erfaringer – noe som gjør oss bedre i stand til å legge forholdene til rette for dem både på kort og lang sikt. Dessuten er det svært viktig å komme i dialog med trenerne, som kanskje har en tendens til først og fremst å se idrettsutøveren og ikke studenten, mener hun.

Ambassadører. NTNU ønsker å kunne gi et godt tilbud til aktive idrettsutøvere, og vil gå inn for å rekruttere studenter fra idrettslinjer rundt om i landet. Toppidrettsutøverne som var til stede på seminaret i forrige uke, sa seg villige til å være ambassadører for NTNU i den forbindelse – en ordning også Olympiatoppens Atle Kvålsvoll var svært positiv til.

– Ved å henvende seg til elever i videregående skole kan de fremstå som gode rollemodeller, og fortelle at det er gode muligheter ved NTNU dersom man ønsker å fortsette som aktiv idrettsutøver samtidig som man er student, sier Anne Sølberg Ellingsen.

TORA SALTNES

tora.saltnes@adm.ntnu.no

Mens Fredrik Winsnes var i Rosenborgs spillerstall, var han også student ved NTNU. Nå ønsker NTNU å legge enda bedre til rette for idrettsutøvere som vil kombinere toppidrett og studier. FOTO: SCANPIX

Ringer hjem til Palestina hver dag

Sanaa Aqil (28) er en av fire palestinere som for tiden studerer ved NTNU. Til sommeren må hun reise hjem til et land i krig.

FOTO: TORE HUGUBAKKEN

NTNU tar politisk stilling?

Bak lukkede dører på Lerchendal gård kan NTNU endelig ha bestemt seg for å komme med politiske uttalelser.

Etter kollegiemøtet onsdag dro nemlig universitetsdirektøren og de 11 representantene i Kollegiet

ned til Lerchendal gård for midtdag og internseminar. For-uten et møte med en ekstern evalueringskomité, stod spørsmålet om NTNU og offisielle politiske holdninger sentralt på dagsorden. Rektor bestemte i forrige kollegiemøte at dette skulle tas opp på et internseminar. Inntil da ønsket ikke rektor Hiis Hauge å mene noe som helst om Israel/Palestina-saken. Foreløpig er det ikke kommet noen signaler om utfallet av

seminaret.

UiO protesterer. NTNUs rektor var raskt på banen da det spøkte for Schrödingers katts framtid. I politiske spørsmål har han og resten av NTNU-ledelsen valgt å holde en lav profil.

Universitetet i Oslo (UiO) protesterer mot stenging av palestinske universitet. «Israels stenging av de palestinske universitetene på Vestbredden er ødeleg-

Det er ikke lett å være student i Trondheim når tankene er hjemme i Palestina.

– Min mor er glad for at jeg er i Norge. Hun sier at hvis det skjer noe med dem der hjemme, er det i hvert fall én i familien som overlever, sier den palestinske NTNU-studenten Sanaa Aqil. Hun har et Statoil-kort festa på skjerfet sitt. Mastergradsstudenten i petroleumsteknologi er for tiden tilknyttet oljeselskapets forskningssenter på Rotvoll. Til NTNU kom hun i august 2000. Hjemme har hun ikke vært siden da.

Ser TV. Hver dag ser hun på nyhetene på BBC og CNN. Hver dag ringer hun hjem til familien. Mor, far, tre brødre og ei søster er midt opp i konflikt som bare ser ut til å bli verre og verre. Sanaa har mistet mye av troen på at ting kan løse seg. Hun sier at det ikke nytter hvis ikke det blir lagt press på israelerne. Et press som fører til noe. Sanaa har mista troen på at de som styrer i Israel i dag, kan være med å skape fred.

Venter i frykt. Familien bor på Gaza, og selv om de mest voldssomme sammenstøtene og aksjonene skjer andre steder, tenker familien hver dag at snart skjer det dem.

– Det å vente på en katastrofe, er psykologisk forferdelig. Like ille som at den er der. Det er slik at du nesten ber om at den må komme, slik at du ikke trenger å vente på den, sier hun.

Broren jobber på sykehus og ser resultatene av krigen hver dag. Moren hennes sier at hun ikke kan komme hjem. Det er for farlig.

Må hjem? Sanaa har imidlertid kjøpt flybillett hjem. 23. juni løper hennes avtale som Norad-student ut. Hun arbeider hardt for å bli ferdig med studiene til da, men det har ikke vært lett å konsentrere seg de siste månedene. Hun håper at situasjonen skal ha roet seg ned til hun kommer hjem, men egentlig ser hun ikke lyst på å reise.

Sanaa kan tenke seg å arbeide videre med en doktorgrad ved NTNU, men sier at en palestinsk student må være forsiktig med å spå om hva som skjer i framtida.

TORE HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

Forsøk med web-TV

I en periode framover vil du kunne se filmopptak knyttet til enkelte nyheter i nettavisa InnsidaUT og på intranettet (Innsida). Via pc-en din vil du også neste fredag (26. april) få servert en ukerevy med lokalstoff fra NTNU på web-TV.

Opptakene sendes som ledd i et prøveprosjekt med bruk av multimedia på web.

Bak prosjektet står Informasjonsenheten, i samarbeid med Medierommet ved Studieavdelinga, IT-seksjonen og Student-TV. Journalister fra Info.enheten er ansvarlig for innholdet, mens Medierommet, IT-seksjonen og Student-TV har det tekniske ansvaret.

Styrker nyhetsdekningen. Web-TV-sendingene er i første omgang et pilotprosjekt som

varer til og med 26. april, der hensikten er å teste ut mulighetene som det nye mediet gir. På sikt ønsker Informasjonsenheten å styrke nyhetsdekningen på web, og da kan det bli aktuelt med mer permanent bruk av videosendinger. Senere i vår er det også planlagt større web-TV-sendinger fra Norsk konferanse om utdanning og læring (NKUL) 2.-4. mai og fra NTNUs festmøte 31. mai.

De fleste innslagene i pilotprosjektet vil bli lagt ut i uke 17. Videoopptakene vil fortløpende bli lenket opp til nyheter i nettavisa på InnsidaUT/Innsida. Den planlagte ukerevyen 26. april vil inneholde et utvalg av innslagene sydd sammen og presentert av en programleder. Alle opptak vil etter hvert bli samlet i et eget arkiv som skal kunne nås via venstre marg i InnsidaUT (<http://innsidaaut.ntnu.no/>)

God kvalitet. For å kunne se innslagene, må du ha installert

enten programmet Windows Media Player eller Real Player på pc-en din. Den tekniske kvaliteten på sendingene skal være god internt på NTNU, ettersom universitetet har solid båndbredde i sitt nett. Det er også mulig å se sendingene via ISDN.

Samarbeidspartnerne. Innholdet i sendingen produseres av Medieseksjonen i Informasjonsenheten. Samme redaksjon lager også InnsidaUT, Universitetsavisa, forskningsmagasinet Gemini og NTNU-stoff til det nye nettstedet forskning.no (www.forskning.no).

Medierommet er en del av Studieavdelinga, som blant annet produserer fjernundervisning. Her er det nylig anskaffet avansert utstyr for Live Webcasting (direkte «streaming» av film på web), som første gang ble testet ut da diskusjonen mellom de fem nobelprisvinnerne som besøkte NTNU i desember, ble lagt ut på nett. Senere er også fire prøveforelesninger for doktorgraden «streamet» på nettet.

Student-TV (STV) er i dag Norges eneste studentdrevne TV-kanal. STV sender på TVNorge gjennom avtale med TV-Trøndelag. Hovedsendingen går søndager kl 14.00, med kortsendinger

Det første innslaget i web-TV-forsøket ble lagt ut tirsdag 16.april og viste et intervju med fotballprofessor Rogan Taylor fra Liverpool, som besøkte NTNU under «Britisk uke».

samme søndag kl 10.30 og 23.15 og påfølgende lørdag kl 10.30.

IT-seksjonen har ansvar for den tekniske infrastrukturen.

Har du spørsmål eller synspunkter på sendingene? Send e-

post til: medieseksjonen@adm.ntnu.no

JAN ERIK KAARØ

jan.kaaro@adm.ntnu.no

Kan miste 60 mill. i tippemidler

NTNU kan miste 60 millioner forskningskroner årlig hvis Stortinget vedtar å endre lov om pengespill.

Forskning skal ikke lenger nyte godt av tippemidler hvis Fremskrittspartiet får det som de vil.

Til nå har overskuddet fra Norsk tipping blitt likelig fordelt mellom forskning, idrett og kultur. Frp går inn for en todeling mellom idrett og kultur, og argumenterer med at forskning bør finansieres over statsbudsjettet i sin helhet. Forslaget om lovenndring får tilslutning fra Arbeiderpartiet. Slutten også SV seg til, er det flertall i Stortinget.

Endringsforslaget skal behandles 23. april.

Forskningsandelen av tippemidlene kanaliseres til Norges forskningsråd og utgjør hele 800 millioner kroner årlig. Dette utgjør drøyt 20 prosent av den totale potten som blir fordelt mellom forskningsinstitusjonene. NTNUs relative andel av dette beløpet er om lag 60 millioner

kroner årlig.

– Bortfall av tippemidler til forskning må følges opp med en garanti om at beløpet blir finansiert fra annet hold. Det mener direktør Ole Henrik Ellestad i Forskningsrådets Område for naturvitenskap og teknologi.

– Det viktigste er at vi ikke mister midler. Det spiller mindre rolle hvor de kommer fra, sier

Ellestad. Han minner om at Norge har forpliktet seg til en opptrappingsplan for forskning, der det endelige målet er å komme på OECD-nivå.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

@ fra InnsidaUT (14., 10. og 16. april)

Nytt produkt frå leikestove

Ei gruppe studentar nytta 14 dagar til å leike seg fram til eit nytt produkt. Nå tek dei ut patent. Venteleg til barnehageungane si store glede.

Kven? Ei gruppe studentar frå arkitekt, design, data, energi og miljø, medisin.

Kva? Utvikle nye produkt for barnehagar.

Kvar hen? Institutt for produktdesign.

Korleis? Oppsøkje ei barnehage, snakke med ungar og vaksne, nytte teknikkar som gjer at brukarane får uttrykke sine ønsker og behov.

Kvifor? Studentane skal kunne lære å samarbeide over faggrenser, lære seg å bygge tillit, lære seg å lytte.

Når og kor lenge? To vekers kurs innovasjon i vårsemesteret.

Allsidig. Dagens student bør kunne mykje ulikt. Ved sidan av å vere flink i realfag, bør ein kunne snekre, teikne, ha vore borti drama. Det er heller ikkje dumt om ein kan traktere eit kamera og har lært seg avansert videoredigering.

Studentane som tok innovasjonskurset kjem frå ei rad ulike fag. Gjennom kurset får ein pre-

sentert eit tema som ein skal jobbe med. Utgangspunktet er ein modell av barnehagen som studentane jobba vidare med.

Sentralt i metodikken er bruk av såkalla «probes», som er verkty til å få fram ønskene til brukarane. Ein slik probe kan til dømes vera eit ark som vart hengt opp på WC, der ein kunne skrive ned tankar og refleksjonar, medan ein var ute i anna nødvendig ærend.

Sensur. Fredag 12. april var det eksamen, og tre grupper la fram resultata, i form av ein multimediaførestelling. Ekstern sensor Øystein Gutu var henta frå Oslo til å leie evalueringa.

Første gruppe nytta seg av amatørteater, historiefortelling, videonuttar, plansjar og modellar til å fortelje kva dei hadde fått til, og korleis dei to vekene hadde blitt brukt.

Vi overvar første gruppe sitt framlegg. Produktet dei enda opp med å lage, hadde dei kalla «Bambo.» Det såg mest ut som eit slags utandørsleigo, bestående av bambusstavar som kunne skruest fast til kvarandre med treklossar som det var hol i og

Leikande studentar: Frå venstre Sunniva Steine, Medisin, Henriette R Havik, Energi og miljø, Ingrid Rønneberg Næss, Produktdesign, Torbjørn Smørgrav, Datateknikk og Claus Darboven Zapffe, Arkitekt.

FOTO: TORE OKSHOLEN

som var påmontert store skruer.

– Ungane vart kjempebegeistra. Responsen deira gjorde at dei vaksne vart meir interessert i oss, og forstod at vi ikkje bare var ein snokegjeng som vasa rundt utan

mål og meining, sa Henriette R. Haavik i gruppa.

Og nå planlegg dei å ta patent på leika. Derfor får vi ikkje vise bilete av konstruksjonen før patentkontoret har hand-

sama saka.

Lærarar har vore Erik Ler-dahl og Jesper Pedersen.

TORE OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

Nasjonalt nettsted for forskning åpnet

Nå er det bare å klikke i vei for alle nysgjerrigperer. Forskning.no vil være Norges største og viktigste nettbaserte kanal for allmennrettet forskningsformidling.

Vitebegjærlige i de fleste aldre har fått en nytt nettsted. Det henvender seg først og fremst til «unge voksne», men har planer om å bli et sted hvor også journalister, næringsliv, skolesektor og hvem som helst ellers skal finne engasjerende

forskningsstoff av alle kategorier.

Forskning.no blir eid og drevet i fellesskap av institusjoner i forsknings-Norge, deriblant NTNU.

Onsdag 10. april ble nettstedet åpnet av statsråd Kristin Clemet, sosiolog Harald Eia og professor Jon Bing.

Gammel og nytt. Det er allerede lagt ut og systematisert svært mange artikler. Noen

av dem vil våkne lesere kjenne igjen fra tidligere publikasjoner – for eksempel Gemini – andre er nyskrevet for forskning.no. Og redaksjonen i Oslo skal, sammen med de medarbeidende institusjonene, daglig sørge for blodferskt forskningsstoff.

Stoffet er delt inn i hovedtemaer, som igjen har greie oversikter over undertema. Det er også under hver artikkel lagt lenker til artikler om beslektede

de emner.

Vår egen Martin Ystenes var førstemann ut som kommentator i forskning.no.

Bergen takket nei. Norges forskningsråd har vært pådriver for å få nettstedet på beina. Som medeiere har rådet fått med seg ti forskningsinstitusjoner. Av de norske universitetene er Oslo, Trondheim og Tromsø med. Universitetet i Bergen og Sintef har foreløpig

valgt å holde seg utenfor samarbeidet.

Eierskapet og samarbeidet er for NTNUs del budsjettert med 400 000 kroner årlig. Noe vil være et direkte driftsbidrag til nettstedet, og noe skal brukes til å produsere stoff. Det er Informasjonsenheten som lager NTNU-stoffet til forskning.no.

LISA OLSTAD

lisa.olstad@adm.ntnu.no

Kvalitetsreformen på plass i 2003

Høsten 2003 vil NTNU framstå som et universitet etter internasjonal mal: En treårig bachelorgrad med to års masterpåbygging, og med vektallsberegning etter europeisk ECTS-system.

Stortinget vedtok sist høst en omfattende reform av høyere utdanning, og den såkalte kvalitetsreformen følges samvittighetsfullt opp av NTNU. Under det sentrale prosjektet er det etablert tre utvalg: «Ny gradsstruktur», «Læringskvalitet» og «IKT og læring». Prorektor Julie Feilberg er leder for prosjektstyret, og Peter S. Lykke er prosjektleder.

Det er utarbeidet en plan for undervisningskvalitet, som utgjør

grunnlaget for det videre arbeidet med læringskvalitet ved fakultetene. Tiltakene som skal bedre læringskvaliteten, går på innføring av varierte undervisningsmetoder og vurderingsformer, og nesten fire millioner kroner er bevilget til forsøk på dette feltet.

Kollegiebehandling i juni. I juni skal Kollegiet ta stilling til nye gradsforskrifter for de allmennvitenskapelige studiene, og hvordan studieåret skal inndeles.

Et av departementets hovedmål med Kvalitetsreformen er å oppnå større studieintensitet, og studieåret vil strekke seg over 40

uker, fordelt på to semestre. Dagens vektallsystem forsvinner, og erstattes av den europeiske standard ETCS – European Credit Transfer System. Et studieår vil bestå av 60 ECTS-credits. Den internasjonale karakterskalaen som består av bokstavkarakterer er allerede innført ved NTNU.

Den mest gjennomgripende endringen blir ny gradsstruktur. Alle studieretninger vil tilby et studieløp på tre pluss to år: En treårig bachelorgrad med mulighet for en toårig påbygning til master. En doktorgrad (PhD) vil kreve ytterligere tre års utdanning. Gjennomsnittsalderen for norske doktorander er 41 år, og

det er for høyt etter departementets mening. Reformen vil forhåpentligvis bidra til å senke alderen på kandidatene.

Deler av studiet i utlandet. Ved at den norske utdanningen tilpasses studieløpet ved utenlandske læresteder, blir det lettere å ta deler av studiet i utlandet. Målet er å gi alle tilbud om opphold ved utenlandsk lærested som en del av studiet, men utenlandsopphold vil ikke være obligatorisk.

– Dette er en utdanningsreform som vil berøre alle som jobber med høyere utdanning, sier Eivind Maråk ved Studieavde-

lingen som er sekretær for prosjektstyret.

– Vi har fått en historisk mulighet til å utforme en samholdende og helhetlig struktur for all høyere utdanning i Norge, understreker Maråk.

NTNUs kvalitetsreformprosjekt har fått sine egne nettsider, og framdriften i prosjektet kan du holde deg løpende orientert om på disse sidene: <http://www.ntnu.no/kvalitetsreformen/>

ARNE ASPHJELL

arne.asphjell@adm.ntnu.no

Dansere ønsker seg mer i hodet

Det er ikke nok å ha det i beina. Nå vil ballettdansere og folkedansere ha mer teori. Og det ved et teknisk-naturvitenskapelig universitet.

Hit et steg, og dit et steg. Fram med ei hånd, og bak med den andre. Men skal håndflaten være opp eller ned? Og hvor langt bak skal hånda gå?

30 studenter har blikkene festet i et arbeidshefte som viser dansenoter. Som musikere har musikknoter, har danserne noter med skrifttegn som angir bevegelsene. Men i motsetning til i musikken, oppstår det ikke sure toner her i rommet når noen med famlende skritt prøver seg på nye noter. Alle danserne i rommet har nemlig skoene på.

Samling i bønn. Studentene i mellomfagsemnet allmenn dansekunnskap ved NTNU er samlet i kjelleren på Dragvoll, i lokaler som disponeres av Rådet for folke- musikk og folkedans (Rff). Bilder av kjente folkemusikere pryder veggene. Nærmere 30 studenter har møtt opp. Det er siste samling før eksamen i mai, og hver enkelt har lagt fram sin oppgave og sitt feltarbeid. Men akkurat nå danser de alle etter noter. De er unge, de er middelal-

drende. Noen har bakgrunn fra balletthøgskoler, andre fra folkedans. Mellomfag er det høyeste en kan komme med dans som akademisk studium ved nordiske universiteter. Mange har ønsket et studium i hovedfag for å skape et akademisk miljø for dans. To av studentene arbeider nå med å kartlegge interessen for et hovedfag eller en mastergrad i dans. Sidsel Pape og Birgitte Rørvik Brun mener responsen så langt vitner om et stort ønske for dette.

De har 35 navn på blokka, som har sagt seg interessert i å kunne ta en dansevitenskapelig grad ved NTNU. Pape er representant for scenedanserne og har treårig utdanning i Nederland. Hun sier det er mange ballettdansere som kunne tenke seg en teoretisk ballast i tillegg.

– Jeg trenger å fordype meg i den teoretiske biten, men må reise til England eller USA for å gjøre dette. Jeg hadde begynt tvert hvis NTNU hadde hatt et slikt tilbud, sier Pape.

Skolen krever dans. Birgitte Rørvik Brun har folkedans grunnfag. Hun viser til at skolereformen Reform 94 har innført dans som fag i skoleverket, og at Læreplan 97 sier at skal forskes på dans. Slike forskerstillinger krever en vitenskapelig danseutdanning og praktisk dansekunnskap. I dag finnes ikke denne kombinasjonen.

Selv skulle Rørvik Brun ta praktisk pedagogisk studium med dans som et av fagemnene. Det gikk ikke. Det var ingen som kunne være «læreren hennes».

Rørvik Brun og Pape har ikke nødvendigvis bare dagens studenter i tankene når de vil ha etablert et hovedfag i dans. Mange av dagens dansestudenter har gjerne fullført en annen utdanning. Derfor er det viktig at dette blir et fag som kan markedsføres for nye og unge studenter, påpeker de to initiativtakerne. Selv mener de at NTNU er det rette stedet i Norge for en slik utdanning. Det sterke folkedansmiljøet er et bra utgangspunkt for et slikt studium.

– Dette har et kjempepotensial. NTNU vil framstå som et ledende universitet i Norden om det satses på og får et slikt dansestudium, mener de to studentene.

Nestor har prøvd lenge. Folkedansstudiet har i over ti år vært et tilbud med grunnfag og etter hvert mellomfag i allmenn dansekunnskap. Mellomfagsemneet er lagt inn under Musikkvitenskapelig institutt. Til sammen har 274 studenter deltatt på ett eller flere av delstudiene. Mange av disse bruker kunnskapen i jobbsammenheng, enten det gjelder skolearbeid eller i lokale leikarringer. Nestor ved dansestudiet ved NTNU er Egil Bakka. Han er daglig leder av Rff og gleder seg over studentenes initiativ. Selv har han lenge arbeidet for et slikt studium. Han har også i flere omganger søkt om dette innad i NTNU, men tomme har alltid vendt nedover.

– Vi er få og vi er små, forklarer Bakka og sier det er kamp om ressurser. Da kommer de til kort. Som medlem av et nordisk danseforskningsforum har Bakka nylig

Trond Haugen og de andre dansestudentene følger med når de jobber med arbeidsheftet i dans.

FOTO: TORE HUGUBAKKEN

vært med å sende en søknad til Nordisk Kulturfond om å utrede muligheter for å ruste opp dans som akademisk disiplin.

Selv om Bakka har kjempet for dette lenge, har han ikke gitt opp. Han ser dessuten at forskningsfelt som kropp er i medvind. Det kan hjelpe dansevitenskapen også. Et studium vil en gang i framtida være på plass, tror Bakka.

– I løpet av noen år vil være etablert i Norge. Da håper jeg at NTNU er med.

TORE HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

Rettferdig kaffi på NTNU

Institutt og avdelingar vil snart få tilgang på kaffi produsert av bønder som har fått brukbart betalt for arbeidet.

Du kan viss du VIL, fastslår (frå venstre) Egil Ferkingstad, Torhildur Fjola Kristjansdottir, Geir Kjetil Sandve, Christin Lund-Andersen og Anders Bakkevold.

FOTO: TORE OKSHOLEN

Max Havelaars rettferdige kaffi er eit tiltak som sikrar fattige bønder i den 3. verda ei betre inntekt. Kaffien vert kjøpt direkte av bønder og kooperativ, slik at ein unngår fordyrande mellomledd. Seljarane får dessutan ein betre pris, samanlikna med den dei store grossistane gir. Gjennom rettferdig kaffi får bøndene om lag 25 kroner kiloen, medan vanlege grossistar betaler 10-12 kroner. Dermed vert kaffien også noko dyrare i utsal, sjølv om ein unngår dei fordyrande mellomledda.

Det er ei gruppe studentar som kallar seg VIL, som jobber med saka (VIL står for Veldig Idealistiske Lobbyistar). Studentane her har bakgrunn mellom anna frå ISFiT og SAIH. Rettferdig kaffi er det første av fleire konkrete prosjekt VIL tek tak i.

– Vi ønskjer å drive solidaritetsarbeid på eit konkret plan, seier Torhildur Fjola Kristjansdottir.

– Ingen kan vel vere ueinig i at betre prisar for småbønder i u-land er ei god sak, seier ho.

Målet er at både studentar og tilsette skal gå over til rettferdig kaffi.

Alle kan få. Nå har VIL overtala Kjeldsberg til å tilby NTNU rettferdig kaffi som kantineprodukt. Det tyder at avdelingar og institutt kan få kjøpt denne kaffien gjennom ordinære innkjøpsordninger – utan å skifte leverandør. Kaffien vert om lag 10 kroner dyrare for kiloen.

Det nye produktet skal etter planen vere klar for kundane før sommarferien.

– Vi kjem til å gå rundt på institutta for å presentere kaffien – med smaksprøver – og oppfordrar tilsette til å slutte opp om tiltaket. Det er ikkje mykje ekstra å betale, men det betyr mykje for dei bøndene som nyter godt av dette, seier Kristjansdottir.

Rettferdig kaffi vert i dag seld over disk gjennom alle SiT sine kantiner.

– Kjeldsberg vil ikkje ha særskilde økonomiske fordelar av dette, seier Kristjansdottir. – Omsetjinga er så låg at det er lite pengar å hente. På landsbasis har Max Havelaar bare seks promille av marknaden.

Både Sankt Olavs Hospital og Trondheim kommune vil vurdere å gå over til rettferdig kaffi i løpet av året. Også ved Sintef vert dette vurdert.

Initiativtakarane bak VIL er allereie i gang med planlegginga av eit undervisningsopplegg om rettferdig kaffi for barneskulane i regionen.

SISTE: Studentane nettopp hatt møte med leinga i Bunnpris, og dei skal ta inn rettferdig appelsinjuice på storbutikker og studentbutikker. No arbeider VIL med å få dei til å ta inn rettferdige bananer.

TORE OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

Hvem taler Sør sin sak?

– Det gjør jo ikke engang de vestlige bistandsorganisasjonene.

Forskeren Terje Tvedt fengsler både publikum og motdebattanter. Fra venstre Paul Opoku-Mensah, Erling Eggen og Knut Christiansen.

FOTO: MAGNUS KNUSTEN BJØRKE

Historikeren John Osei-Tutu fra Ghana senker mikrofonen og setter et par spørrende øyne i panelet. Han har akkurat stilt det første av mange kritiske spørsmål på Café NordSørs debattmøte om norsk bistand og bruk av frivillige organisasjoner.

– Endelig på engelsk. Én time tidligere må møteleder Paul Opoku-Mensah vente tålmodig før han kan ønske velkommen til debatt på Klubben på Samfundet. Det tar tid før den lange køen av mennesker utenfor døra har funnet seg en plass å sitte – godt over hundre oppmøtte har funnet veien til Samfundet denne torsdagskvelden. Blant dem er svært mange utvekslingsstudenter fra det såkalte «Sør». Mastergradstudentene Masauso Mwale, Friday Nyambe og Mundia Simainga fra Zambia har vært på Café NordSør før, og

gleder seg over at debattmøtet er på engelsk.

– Jeg synes det går altfor lang tid mellom hvert møte på engelsk, sier Friday, som er student i programmet Social Change ved Geografisk institutt. Men når han først får sjansen, stiller han opp med penn og papir og et voldsomt engasjement for saken.

Eksplisiv vekst. – I dag kan man ikke snakke om utvikling og bistand uten å snakke om de frivillige organisasjonene, slår møteleder Opoku-Mensah fast i innledningen sin. En eksplosjonsartet vekst i denne typen organisasjoner gjør det viktig å fokusere på hva de egentlig får utrettet. For å få svar på dette har Café NordSør invitert Erling Eggen fra Norad, Knut Christiansen fra Kirkens Nødhjelp og forskeren Terje Tvedt fra Senter for utviklingsstudier i Bergen til debatt på Samfundet.

På hver sin høye barkrakk sitter tre middelaldrende herrer og spøker litt om at de egentlig ikke burde vært her i kveld, siden bistandsbransjen etter hvert «holder på å bli tatt over av kvinner». Når latteren har lagt seg og stemningen er løs og ledig, returnerer de tre herrerne til saken: Å forklare hvorfor den norske staten kanaliserer så mye av bistanden gjennom de frivillige organisasjonene.

Kritisk bistandsforsker. Nede i salen sitter Masauso, Friday og Mundia og lytter oppmerksomt. De har også fått med seg Jinat Afroz fra Bangladesh, som er fersk på Café NordSør. Debatten på barkrakene går først og fremst rundt spørsmålet om statens forhold til de frivillige organisasjonene. Forskeren Terje Tvedt er tydelig kritisk til bildet de andre innleiderne tegner av frivillige organisasjoner som «uavhengige».

– Når en person som Jan Egeland kan hoppe mellom jobber i Amnesty International, staten, Røde Kors, og staten igjen, viser dette at organisasjonene ikke er uavhengige, gestikulerer han illustrerende.

– **Lite hensyn.** I pausen tegner flere av utviklingsstudentene seg på talelisten, og det gjør også Friday. Han er kritisk til flere sider av arbeidet til de frivillige organisasjonene. – Jeg føler at disse organisasjonene tar for lite hensyn til lokalbefolkningens behov når de går inn i et område. De opererer på en «top-down»-måte som ikke er til det beste for mottagerne, forklarer han. Jinat er enig.

– Dessuten overser organisasjonene ofte hensynet til bærekraftig utvikling, fordi prosjektene deres ofte bare har en tidsramme på mellom to og fem år, hevder hun sikkert. Alle de fire studentene kan enes om denne kritikken, men alle innrømmer likevel at de selv gjerne kan tenke seg å jobbe for en frivillig bistandsorganisasjon i framtida. Jinat har allerede jobbet i en liten organisasjon i hjemlandet Bangladesh, men ønsker seg en stilling i en større internasjonal bistandsorganisasjon neste gang. – Der kan jeg påvirke de som virkelig ha makt, istedenfor bare å være en som utfører ordre fra de store donorene, smiler hun.

Tidspress i innspurten. Den siste timen av debattmøtet gir innleiderne ingen hvile. Vannglass tømmes fort når en rekke studenter med førstehåndskunnskap om utviklingsland slipper til, og simpelthen ikke kan få stilt nok spørsmål.

Friday får mikrofonen som nummer tre, men føler etterpå at han ikke fikk et ordentlig svar på spørsmålet om demokratisering i utviklingsland. Tidspress kan ha hatt skylden, for alt i alt rekker bare fire personer å dele tankene sine med salen før tiden er

omme. Både Friday og Jinat synes debatten var for kort, og at for få i salen fikk slippe til med spørsmålene sine. Likevel er de fire fornøyd: – Vi lærte mye om hvordan norske frivillige organisasjoner tenker, og om forholdet mellom staten og organisasjonene her i Norge. Dette forholdet er fundamentalt annerledes i våre hjemland.

– **Imponert.** En litt sliten Erling Eggen fra Norad sitter også igjen med et positivt inntrykk etter møtet.

– Det er sunt å møte et kritisk blikk på sin egen rolle, også for oss byråkrater, humrer han. Og engasjementet til studentene fra Sør imponerte innleideren: – Dessverre foregår de fleste diskusjoner om Sør uten innspill fra de som faktisk kommer derfra. Det motsatte er absolutt å foretrekke, og jeg satte stor pris på det store oppmøtet av ressursterke mennesker her i kveld, avslutter han.

KRISTINA HAGEN

kristhag@stud.ntnu.no

Café NordSør

fakta

- Café NordSør er et forum for helhetlig nordsør-debatt ved NTNU.
- Bistandsminister Ann Kristin Syndnes åpnet caféen i oktober 2000.
- Debattmøter holdes på Samfundet tre ganger i semesteret.
- Neste møte finner sted den 25. april og har tittelen «Proteksjonisme – skjellsord eller forutsetning for utvikling?»

Engasjerte utvekslingsstudenter: Mundia Simainga, Jinat Afroz, Masauso Mwale og Friday Nyambe setter stor pris på de engelske debattmøtene på Samfundet.

FOTO: MAGNUS KNUSTEN BJØRKE

Tysk taper terrenget

Tyske utvekslingsstudenter velger gjerne NTNU, men andre vegen har interessen vært dalende. Norsk ungdom vil heller til Frankrike og Spania.

For tida har NTNU 100 utvekslingsstudenter fra Tyskland. Tre av dem er fjerdeårsstudentene Lars, Torsten og Simone, fra henholdsvis Dresden, Braunschweig og Leipzig. På tampen av sitt andre semester i Trondheim både forstår og snakker de upåklagelig godt norsk. Og nettopp språket var et vesentlig moment for at de valgte å komme hit.

Utfordringer. – Jeg hadde aldri vært i Skandinavia, men mente at norsk ville bli forholdsvis enkelt å lære. Det har mange fellestrekk med tysk, forteller Torsten, som går på sivilingeniørstudiet i maskin.

– En annen vesentlig grunn for valget mitt er at oppbyggingen av studiet er ganske likt. Det var lett å tilpasse en hensiktsmessig studieplan. Nå har nok både språkopplæringen og studiehverdagen bydd på uventede utfordringer. Men i det store og hele har det gått bra. Jeg har det fint, særlig etter at vinteren endelig har sluppet taket, sier Torsten.

Simone studerer sosiologi og opp-

lever at det norske studieopplegget er svært forskjellig fra det tyske. Hun er slett ikke sikker på om hun får godkjent de norske kursene hun tar eksamen i. Medisinstudent Lars er heldigere i så måte. Han er spesielt begeistret for PBL-undervisninga (ProblemBasert Læring), som ikke brukes i tysk medisinstudium. Det sterke innslaget av gruppearbeid og pasientkontakt i undervisningen har gjort ham til en racer i norsk.

Mange forbindelseslinjer. NTNU har alltid vært et populært mål for tyske utvekslingsstudenter. Det bekrefter Wolfgang Laschet ved Internasjonal seksjon. Over 70 prosent av deltakerne på sommerkurset i norsk språk og kulturliv er tyske. Mange har lært seg litt norsk på forhånd. – Norskurs arrangeres mange steder og er utrolig populære, sier Laschet.

Majoriteten av tyskstudentene søker seg til ingeniørfagene. Så har da også sivilingeniørstudiet et langvarig og nært forhold til Tyskland. Tradisjonene går helt tilbake til oppstarten av NTH i 1910. Tre av de første professorene var tyske, resten var utdannet i Tyskland. En av dem, den etter hvert intenasjonalt kjente byplanleggeren Sverre Pedersen, tegnet for eksempel en blokkbebyggelse på Voldsminde etter inspirasjon fra en bydel i Leipzig.

NTH ble bygd opp etter tysk undervisningsmodell. Det meste av faglitteraturen og undervisningsmateriellet var tysk. Studentene kunne

tysk fordi dette var obligatorisk fremmedspråk i både realskole og gymnas. Den sterke tysklandsdominansen holdt seg fram til etterkrigstida. Og fortsatt er det et nært samarbeid mellom NTNU og tyske utdanningsinstitusjoner. De viktigste er RWTH Aachen, Karlsruhe, Stuttgart, Darmstadt, samt TUBA Freiberg.

Godt renommé. – Ingeniørutdanningen vår har et særdeles godt renommé i Tyskland, sier Laschet. – Mange tyskere som har vært innom oss i kortere eller lengre tid, har i dag sentrale posisjoner i tysk industri. Tidligere studenter organiserer seg i alumniforeninger for å holde kontakten. De holder seg oppdatert og abonnerer gjerne på Universitetsavisa og Gemini.

Tyskland var i mange år førstevalg for mange NTNU-studenter med utferdstrang, men må nå se seg forbigått både av både Frankrike og Spania. Laschet tror dette henger nøye sammen med dårlig markedsføring. – Videre har det blitt satset forholdsvis lite på internasjonalisering. For eksempel har det vært vanskelig å framskaffe internasjonale studiebrosjyrer og informasjon på engelsk. Dette er i ferd med å snu, og interessen fra utlandet tar seg opp. Men dette gjelder foreløpig ikke for norske studenter, sier Laschet. Han opplyser at 45 NTNU-studenter har søkt studieopphold i Tyskland for 2002/2003.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

– Hvis vi ikke behersker det tyske språket, stenger vi også døra for tysk samfunn, kultur og litteratur, sier Sturla Høyem.

FOTO: SYNNØVE RESSEM

Lærer lærere tysk

Tysk er på vikende front i norsk skole. Nå har Germanistisk institutt tilrettelagt et videreutdanningstilbud for lærere i Tyskland.

– Språk er mer enn et kommunikasjonsverktøy. Det er selve nøkkelen til å kunne forstå et lands kultur, sosiale konvensjoner og atferd, framhever førsteamanuensis Sturla Høyem ved Germanistisk institutt. Han er en av ildsjelene bak et samarbeidsprosjekt med universitetet i Trier om videreutdanning av norske tysklærere. Undervisninga er på grunnfagsnivå og foregår over to semestre i den sydtyske byen Trier. Eksamen holdes på Dragvoll. Studentene får undervisning av både norske og tyske lærere.

Lærer mer enn språk. Fire lærere fra Germanistisk institutt alternerer om undervisninga. Høyem er en av dem og mener at studentene får utrolig mange tilleggsgevinster gjennom oppholdet. I tillegg til språkferdigheter får de en innsikt i samfunnsliv og geografiske forhold som

det ikke går an å lese seg til. For eksempel legges det inn ekskursjoner til forskjellige skoler, blant annet i Luxemburg. (Trier ligger bare seks kilometer fra grensa.) Studiet er åpent for lærere fra hele landet, samt fjerdeårsstudenter ved lærerhøgskolene.

Høyem er bekymret over at det tyske språket er for nedadgående i norsk skole. – Behovet for fremmedspråk ut over engelsk er ikke bare et individuelt anliggende, det er et samfunnsbehov, understreker han. – Begrenser vi oss til engelsk språk og angelsaksisk kultur, vil dette også påvirke vår verdensanskuelse.

Kan ikke tysk – tapte 100 mill. – Tradisjonelt har vi hatt et nært kulturelt samkvem med Tyskland. Dette står nå i fare. Hvis vi ikke behersker det tyske språket, stenger vi også døra for tysk samfunn,

kultur og litteratur, sier Høyem. Selv om norske forretningsdrivende og næringslivsrepresentanter ofte proklamerer at de stort sett greier seg med engelsk som arbeidsspråk, så imøtegås dette fra mange hold. Det sosiale samkvemmet og den gjensidige sosiale forståelsen blir uunnngåelig skadelidende. Dette får negative konsekvenser for faglig og forretningsmessig samarbeid, sier Høyem og trekker fram møbelgründeren fra Sunnmøre, Jens Petter Ekornes, som eksempel: «Det at jeg ikke kan tysk, har kostet Ekornes-konsernet 100 millioner kroner», sa han i et Dagblad-intervju.

Høyem minner om at tysk er det største sammenhengende språksamfunnet i Europa. Daglig snakkes språket av ca 100 millioner mennesker. Tysk er også dominerende fremmedspråk de tidligere østblokklandene.

Trier-samarbeidet startet som et forskningsprosjekt i 1999. Samme år utarbeidet den norske regjeringa en egen Tysklandsstrategi for å fremme Norges samarbeid med Tyskland. Dette innebærer blant annet at kunnskap om tysk språk og de tysktalende land er et satsingsområde.

Flere boligblokker på Voldsminde skal være kopiert fra en bydel i Leipzig. Utvekslingsstudentene Lars og Simone er godt kjent i Leipzig, men finner ingen umiddelbar gjenkjennelse. F.v. Torsten Wendler, Lars Wagner og Simone Bartsch.

FOTO: SYNNØVE RESSEM

Har blitt lavstatusfag

Fremmedspråk utenom engelsk har blitt lavstatusfag i den norske skolen, sier Dragvollærer. Over 20 prosent av tysk-lærerne i ungdomsskolen mangler kompetanse i faget.

Førsteamanuensis Erling Vaagland ved Germanistisk institutt har fulgt utviklinga av fremmedspråkene i norsk skole gjennom flere år. Naturlig nok er han spesielt opptatt av det tyske språkfaget.

Ikke kompetansegivende. – Tyskfaget har gradvis tapt terreng og er nå redusert til et lavstatusfag, sier han. Begrunnelsen er for det første at faget ikke lenger er kompetansegivende. – Tysk gir ikke tilleggspoeng. Det andre fremmedspråket er ikke lenger nødvendig, verken for inntak til videregående skoler eller i studiekom-

petanse for opptak ved universiteter og høyskoler. I ungdomsskolen er tysk blitt et tilvalgsfag på linje med utplassering i arbeidslivet. Undervisningstidene er redusert til åtte uketimer fordelt på tre år. Til sammenligning har Danmark 11 og Sverige 13.5. Og som om dette ikke var ille nok, – det stilles heller ikke krav til dem som skal undervise. Over 20 prosent av tysklærerne i ungdomsskolen mangler kompetanse i faget!

Frykter Lærerlaget. Vaagland mener at disse skjevhetene ødelegger

for faget. – Hvis dette blir rettet opp, vil timeplanleggere, skolerådgivere, lærere, elever og foreldre skjønne at også dette faget er viktig. Man vil måtte ta hensyn, sier Vaagland, som også har tatt initiativ overfor statsråd Kristin Clemet om saken. Men han frykter at lærerne kan bli den største bremseklossen i arbeidet for å styrke det andre fremmedspråk.

– Da den tiårige grunnskolen var i emning, var det mange som håpet på at tida var inne for å styrke det andre fremmedspråket også i grunnskolen. Noen høringsinstanser mente at timetallet burde økes betraktelig og at faget burde bli obligatorisk. Den som var mest negativ, var tungvekteren Norsk lærerlag. De var redd for at skolen kunne bli for teoretisk krevende hvis det ble lagt større vekt på det andre fremmedspråk.

– Trenger ekstra fremmedspråk. Vaagland har også sett litt på hvordan norsk fremmedspråkundervisning står i internasjonal sammenheng. Han har funnet at at de store nasjonene for det meste stiller krav om bare ett obligatorisk fremmedspråk i skolen.

– De små nasjonene har naturligvis behov for mer fremmedspråk for å kunne kommunisere med omverdenen. Blant disse er det i dag vanlig med to obligatoriske fremmedspråk, – engelsk pluss ett til. Under kategorien «det andre fremmedspråk» gis det flere muligheter til valg. Hva elevene i de forskjellige landa faktisk velger, er langt på vei avhengig av geografiske, kulturelle og økonomiske forhold. I en slik sammenheng ville tysk være et naturlig valg for Norge.

Når generalane k

Professor Magnus Langseth studerer panserplata: Kula vart stoppa før den trengte gjennom. Kor tjukk må plata vere for at det skal gå – og finst det andre materialar som gjer jobben betre? Tilbake til forsøksriggen.

- **På den eine sida:** Det er ikkje forskarane si oppgåve å hjelpe soldatane i å bli betre til å drepe folk.
- Derfor reserverer mange forskarar seg mot å forske på våpen. Men nokre meiner det er OK å forske på panserplater og liknande – for det er til forsvar. Er det meir etisk å forske på panser enn på patronar?
- **På den andre sida:** Når ein er tilhengar av at vi skal ha eit militært forsvar: Er det ikkje hyklersk å seie at «vi vil ikkje gjere det som trengst for at forsvaret skal bli best mulig»?

Skal forskarar ved universiteta kunne ta oppdrag frå militære organisasjonar? Kor skal i tilfelle grensa setjast? Er det greitt når det er det norske forsvaret som gir oppdraget? Kva med dei Nato-allierte?

Og: Er det forskjell mellom å forske på våpen, og på alt mulig anna som eit forsvar treng – datautstyr, kjøretøy og liknande?

Det var dei beste hjernene i verda som gav oss atombomba. Og det var framifrå forskarar som fann ut at om ein laga personellminer med splintar av plast, ville ikkje fienden sine kirurgar kunne bruke røntgen til å finne kor splintane var på dei såra soldatane. Slik ville fienden bli skada endå meir.

Etter å ha snakka med ein del forskarar, er vi kome fram til ein sekstrinns-rakett når det gjeld etisk sprengkraft.

Temmeleg uproblematisk: Oppdrag frå det norske Totalforsvaret som går på til dømes lydforureining frå militære skytefelt.

Varsellampar tend: Tilsvarande forskning for andre Natoland.

Problematisk: Oppdrag frå det norske Forsvaret som går på testing/utvikling av defensive våpensystem, til dømes panser eller hjelmar.

Varsellampar blinkar: Defensiv militær forskning for andre Natoland.

Vanskeleg: Oppdrag frå det norske Forsvaret som går på testing/utvikling av offensive våpen, som rakettar, skytevåpen, ammunisjon.

Uakseptabelt for mange: Testing/utvikling av offensive våpen for andre Natoland.

I tillegg kjem militære oppdrag frå land utaføre Nato. Slik forskning er eit stykke på veg ulovleg.

– Prostitusjon. Ingvild Vaggen Malvik representerer Sosialistisk Venstreparti på Stortinget. Ho har permisjon frå jobben som forskar og koordinator ved NTNU, industriell økologi.

Vaggen Malvik er klar:

– Eg ville ikkje teke slike oppdrag. Josef Roblat i Pug-

wash-rørsla tok eit klart standpunkt til slik forskning, og eg synest det er eit døme til etterfølging, seier ho.

Malvik har sakna meir fokusering på å tenke omkring etiske problemstillingar, både som student og seinare som aktiv forskar.

Med godtek du at andre driv med forskning på våpen?

– Det er forferdeleg dårleg bruk av gode hjernar. Anvendt forskning skal ha fokus på viktige samfunnsproblem, og spele ei konstruktiv rolle. Eg ser haugevis av problemstillingar som er betre å forske på enn på å lage betre og meir dødbringande våpen, seier Vaggen Malvik.

Ho er svært negativ til at universitetstilsette forskarar tek oppdrag frå Natoland som USA:

– Det er synd at nokon prostituerer seg for det amerikanske forsvaret. Overføringsane til forskning må aukast. Det er tragisk at for lite pengar fører til slikt. Pengemangel er jo nettopp den viktigaste grunnen til at nokon vel å prostituere seg, seier ho.

Kvar vil du sette grensa?

– Eg trur ein må vurdere det einskilde tilfellet. Ein skal ikkje sjå bort frå at nokre former for slik forskning tener gode samfunnsformål, seier Malvik.

Einskilde former for forskning, til dømes til sivil beredskap, kan godtakast, til dømes å lage meir sjødyktige fartøy for Kystvakta, sjølv om denne forskinga kan nyttast direkte til å lage betre MTB-ar.

Dei norske supersoldatane trenar med hightech-våpen i Rena Leir. Mange av dei er enno i Afghanistan. Å verne dei ute i felten med spesialcontainerar som også fungerer som hus, er ein av ideane forskarane arbeider med.

FOTO: SCANPIX

Opptøetaler for forskninga

Forska for US Army. Førsteamanuensis **Jostein**

Pettersen ved Institutt for klima- og kuldeteknikk tok eit oppdrag for US Army i 1998/99. Oppdraget vart kanalisert gjennom *European Research Office* i London. Dette er eit kontor det amerikanske forsvaret har for å sette ut slike oppdrag til forskarar i europeiske land. Den amerikanske hæren betalte 40 000 dollar for jobben.

Prosjektet gjekk ut på å måle varmeovergang ved strøyming av CO₂ i mikrokanalrør. Slike rør nyttast i ein ny type klimaanlegg for militære kjøretøy. Dagens klimaanlegg bruker fluorkarbonkjemikalier som kuldemedium, og dette er sterke klimagassar som er regulert av Kyoto-protokollen. Med CO₂ kan ein unngå dette problemet, og også redusere energiforbruket.

– Vi hadde ein forsøksrigg som vi trong ombygging og oppdrag til, og dette låg svært godt til rette, seier førsteamanuensis Pettersen.

Han poengterer at dei ikkje sat passivt og fekk oppdraget dytta på seg.

– Vi har vore på fagkonferansar innan kjøleteknikk, der det var representantar for US Army til stades, og dei synest vi er eit interessant fagmiljø. Det var vi som foreslo overfor dei at vi kunne gjere dette, for vi treng pengar til å forske vidare på dette. Vi såg oppdraget som ein unik sjanse til å få pengar til å utføre viktig forskning. Dessutan sto vi fritt til å publisere resultat.

Ikkje problem. *Ingvild Vaggen Malvik meiner at å ta oppdrag frå det amerikanske forsvaret er jamgodt med prostitusjon?*

– Eg kan ikkje tru at Vaggen Malvik vil le brukt det omgrepet om ho hadde sett seg inn i kva vi har gjort her. Eg er ikkje bekymra i så måte, seier Pettersen. – Vi diskuterte det internt, men fann at dette var så lite militært relevant at det ikkje kunne vere noko problem.

Ville du vore med på å forske fram betre ammunisjon, til dømes?

– Nei. Det ville eg føle var meir nytta til krigføring.

Kvar går grensa for deg?

– Den går på utvikling av offensive våpen. Så går det på om vi gir US Army noko dei elles ikkje ville fått.

Det argumentet om «om ikkje eg gjer det, vil andre gjere det» har vore brukt av mange opp gjennom historia?

– Poenget er at sjølv om det var US Army som betalte, er det sivil industri – dei som leverer klimaanlegg og varmepumper og slikt – som vil ha nytte av forskninga vår. Og for dei er militæret ein svært liten kunde i den store samanhengen. Dessuten dreier dette seg om utvikling av teknologi som bidrar til å løse miljøproblem.

Pettersen minner om at grunnforskning i Norge har store problemer med finansiering av verksemda si. Då kjem slike pengar svært godt med.

– Eg synest faktisk at dette er noko som fleire burde reflektere over, fordi det er ei god kjelde til finansiering av grunnforskning.

Vil du påta deg fleire slike oppdrag?

– Dersom det er av tilsvarande type, ville eg gjort det.

Raketar. Professor **Lars Sætran** ved Institutt for mekanikk, termodynamikk

har leia ei gruppe som har hjelpt den norske marinen med å utvikle arvtakaren etter Penguinrakettane.

– Vi hadde tre slike prosjekt for dei. Alle hadde å gjere med dette missilet. Eit handla om utskytingsfasen. Det andre gjekk på manøvreringssystemet til missilet som skal gå nær havoverflata. Vi skulle finne ut korleis bølgevindar påverka raketten, seier Sætran.

Det tredje prosjektet gjekk på utforming av innløpet til rakettmotoren.

Professor Sætran ser ikkje desse prosjekta som etisk problematiske.

– Det dreier seg om open forskning. Det er ikkje tale om å halde forskninga hemmelig.

Kva for fordelar har forskarane av dette?

– Min motivasjon; utover at det er fagleg interessant; har vore å finne finansiering av doktorgradsutdanning: Vi fekk nokre hundre tusener, nok til at eg hadde råd til ein stipendiat, seier Sætran.

Ville du teke oppdrag frå andre Nato-land?

– Det måtte vurderast i kvart einskild tilfelle. Det finst såkalla heimkjøpsavtaler, der det kunne kome oppdrag frå andre Nato-land, men det kan eg ikkje svare på i dag. Eg ville i alle høve måtte rådført meg med leinga ved fakultetet, seier professor Sætran.

Takka nei. Professor **Per-Åge Krogstad** er tilsett ved

same institutt som Sætran. Krogstad vart spurt om å vere med på same prosjekt, men takka nei.

– Det var ryggrefleksjonen som avgjorde, eg hadde ikkje tenkt grundig gjennom det på den tida. Det har eg gjort seinare. Eg har nok ein meir pasifistisk oppfatning.

Haldninga mi er at så lenge ein kan finansiere forskning på anna vis, bør ein avstå frå militær forskning, seier professor Krogstad.

– Vi er kome langt nok i å utrydde kvarandre, som det er. På den andre sida vil vi jo gjerne at eigne soldater ikkje skal ha noko handikap i tilfelle væpna konflikt. Det kan bli eit dilemma, seier han.

Krogstad peikar likevel på at forskning på sikringstiltak for soldatar i krig går føre seg andre stader. Dermed skulle det ikkje vere nødvendig å engasjere seg i det for NTNU-forskarar, meiner han.

Men er prinsippa til sals dersom nauden er stor nok – kva om dette var einaste måten for deg å skaffe pengar til nye stipendiatar?

– Eg ville framleis sagt nei. Men om eg var i knipe og hadde ein stipendiat som hadde eitt år att av doktorgradsarbeidet, og eg måtte seie ja til eit militært oppdrag for at han skulle kunne gjere seg ferdig: Då ville eg vore ubekvem, det innrømmer eg.

Professor Krogstad meiner grensa går mellom offensive og defensive våpensystem. Ei rifle eller ein raket er offensiv, mens sikringstiltak er defensive.

Kva med å forske for å lage betre hjelmar, eller kraftigare panserplater?

– Ein hjelm er ein defensiv sak, då går det på å beskytte seg mot fienden. Det ville eg kanskje kunne vere med på. Men dette er ikkje enkelt, seier Per-Åge Krogstad.

Sivilt eller militært? Det er vanskelig å vite sikkert om eit oppdrag er av sivil eller militær art. Eit døme frå USA illustrerer dette: Oppdraget gjaldt korleis ein algeart fann partnaren sin, i jetstraumar. Men det viste seg at det var US Navy som var den eigentlege oppdragsgjevar, dei

ville vite korleis ein ubåt kan kjenne att den andre, via ulike sensorar. Dilemmaet ligg i at samstundes som ein skaffar seg meir kunnskap om naturen, kan det vere at militæret finn direkte nytte av kunnskapen.

Like vanskelig som å skilje mellom sivil og militær bruk, er det å avgjere om eit våpensystem er av defensiv eller offensiv art. Dersom ein lagar betre panserplater til bruk på angrepshelikoptre, kan det seiest å vera offensiv bruk? På andre sida kan ein argumentere med at missilbatteri til vern av flyplassar er eit defensivt våpen: Raketane vil bare kunne bli avfyrt dersom ein ytre fiende går til angrep.

Testar panser. Professor **Magnus Langseth** i SIMlab har ein omfattande og avansert forsøksrigg for å finne svar på slike spørsmål. SIMlab – Structural Impact Laboratory – er eit fysisk og numerisk laboratorium ved NTNU som er etablert med støtte frå Forsvarsbygg og Hydro aluminium.

– Dette er ein av to store riggar der ein testar ut tåleevna til ulike materialer. Kanonen skyt ut prosjektil på 100 gram i ein fart på ein kilometer per sekund. Når kula treff målet, vert anslaget registrert i detalj av eit spesialbygd kamera som tek 20 millionar bilete per sekund. Dermed kan ein følgje kula millimeter for millimeter medan ho treff panserplata og sakte trengjer seg gjennom. Ein ser korleis treffet forplantar seg i strukturane ikring.

Det same treffet vert berekna og analysert i matematiske modellar som vurderer målet sin tåleevne.

Det er ikkje bare stålplater som blir testa. Også betong og aluminium blir skoten på. Aluminium er særst interessant, fortel Langseth: Konstruert på rett måte tåler aluminiumsplater svært mykje.

Men etikken, Langseth?

– Dette har vi diskutert grundig. Eg er ikkje interessert i å forske på betre måtar å drepe folk. Men eg vil at sonen min på 20 år skal vere best mulig beskytta dersom han skulle bli sendt på militære oppdrag i utlandet, seier han.

Ein vesentlig del av forskninga går nettopp på å verne norske spesialstyrkar på utanlandsoppdrag. Det kan til dømes vere å teste verneevna til aluminiumscontainrarar som skal brukast til å bu i. Dei vert transportert ut i felten – så er det bare for soldatane å opne døra og rulle ut soveposen innafor.

Professoren dreg ei skiljeline mellom offensive og defensive våpensystem.

– Det vi driv med her, går utelukkande på å teste utstyr til vern av personell og installasjonar av ulikt slag.

Her er det flytande grenseliner mellom sivil og militær aktivitet. Eit oppdrag SIMlab er involvert i, går på vern av transfor-

matorstasjonar. Alle kabelkanalar inn til trafoar i Norge skal vernast mot terrorangrep. Er dette militært, eller sivil?

– Sårbarhetsutvalet presenterte si innstilling for ei tid tilbake. Her konkluderer ein med at Norge må bli langt betre verna mot mellom anna terroranslag. Dette har stor tyding både for militæret og for det sivile samfunnet, seier Langseth.

I dag er det ikkje aktuelt for SIMlab å drive testing for å lage betre ammunisjon.

Men for å tenke seg situasjonen – dersom du får tilbod om eit feitt oppdrag, der målet er å lage ei «superkule» som treng igjennom alle kjente panserplater – ville du takka ja?

– Dette vil vi seie nei til. Vi driv utelukkande med vern, seier professor Langseth.

– Må vere open. Henrik Syse er filosof og tilsett ved

Institutt for fredsforskning (PRIO). Militær etikk er spesialområde for filosofen.

Syse meiner dette handlar om at både oppdragsgjevar og forskar må ha full innsikt i formålet med forskingsoppdraget, og mulige resultat av det.

– Det eine er eit spørsmål om å vere open. Forskaren skal vite kva forskninga skal brukast til.

Det andre er at det å produsere våpen i seg sjølv er ikkje forbudt og, vil eg legge til, ikkje umoralsk i og for seg. Men våpen kan brukast umoralsk. Militær forskning krev difor meir etisk årvåkenhet, seier Syse.

– Ein må følgje svært godt med. Om den vesle delen ein held på med, er integrert i eit prosjekt på til dømes å utvikle klasebomber, vil eg oppfatte det som etisk uakseptabelt – sjølv om akkurat den biten forskaren er med på, er uskuldig i og for seg.

Fredsforskaren poengterer at kvart einskild prosjekt må vurderast for seg.

– Det betyr at ein til dømes ikkje kan seie at bare forskning skjer innan Nato, er det greitt, sjølv om det er mitt inntrykk at det meste av forskninga og produksjonen Norge er med på i Nato-samanheng nok er etisk akseptabel. Men vi må huske på at USA har ikkje akseptert konvensjonen om forbod mot antipersonellminer. Dersom norske forskarar skulle ta oppdrag som går på utvikling av slike, vil eg oppfatte det som etisk uakseptabelt, seier Syse.

– Igen er dette eit spørsmål om at ting skjer ope. Ein skal vite kva ein er med på.

TOR OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

1 mrd. årleg til militær FoU

Forsvarsdepartementet har frå siste halvdel av nittitalet brukt om lag ein milliard kroner årleg på militær forskning og produktutvikling.

Av denne milliard er 160 millionar øyremarka som grunnstøtte til Forsvarets Forskingsinstitutt, medan 7,5 millionar er sett av til militærstrategisk forskning. Resten er ikkje øyremarka pengar som ligg inne i sektoren «militære utviklingsprosjekt». Eit slikt prosjekt kan vere dei nye fregattane, som har ein samla prislapp på tolv milliardar kroner.

Dei ca. 800 millionane går dels til forskning og dels til tilpassing av produkter til militære behov. Desse pengane går både til forskingsmiljø og til industri som driv med slik tilpassing.

Det let seg ikkje gjere å skaffe ei samla oversikt over omfanget av militær opp-

dragsforskning ved NTNU. Verken sentralt eller på fakultets- og instituttnivå finst slik oversikt.

I tillegg kjem forskingsoppdrag frå utlandet. Dette kan vere i samanheng med gjenkjøpsavtalar. Her finst ingen tallmessig oversikt.

I USA viste ei undersøking frå 1981 at universitet og høgskular tok hand om 13 prosent av militær forskning.

På verdsbasis reknar ein med at rundt rekna ein halv million vitskapsfolk arbeider for militærindustrien. Militær FoU absorberer halvparten av dei beste forskingshjernane i verda innan ingeniørvitskap og fysikk.

Kjelder: FFIs årsmelding, Forsvarsdepartementet, «Oprustningens dynamik» vol. 35-36-37, 1982.

debatt

Si din mening, men skriv kort! Innlegg kan sendes via e-post: medieseksjonen@adm.ntnu.no. Innsendte manus kan bli forkortet. Fortsett gjerne diskusjonene på nettet: **ntnu.fritt-forum** (tilgjengelig fra «Innsida», der alle innlegg blir lagt ut etter at avisa er trykket).

Pedagogikk er for pedagoger

Hvorfor er ikke pedagogmiljøene ved NTNU interessert i faglærernes vellykkede undervisningsopplegg, vil Martin Ystenes vite.

Margrete Fuglem trekker i et innlegg i siste Universitetsavis

fram blant annet min innsats for å fornye undervisningen. Det er hyggelig. Likevel skurrer det litt for meg når hun fremhever hvor viktig det er at god praksis synliggjøres og diskuteres.

I hele min tid som førsteamanuensis og professor har jeg vært en ildsjel for å finne nye og bedre måter å lære mine studenter kjemi på. Det har blitt et par omtaler i lokale aviser på haugen, jeg har fått NIFs stipend for nyvinning i undervisningen.

Jeg har sett resultatforbedringer som jeg har vært stolt av, og jeg har evalueringer som viser at i alle fall noe av det jeg har gjort, har blitt oppfattet som positivt. Hos mine kollegaer har jeg fått ros og oppmerksomhet, og flere av mine ideer er eller vil bli tatt opp av andre, noen av dem har formidlet informasjon til andre, og i det siste har jeg blitt bedt om å sende rapporter til fakultet, GUS og rektor.

Men aldri – ikke en eneste

gang på over 15 år – har noen miljøer med pedagogikk i navnet tatt kontakt med meg for å finne ut hva jeg gjør. Ingen har vært interessert i hva som har skjedd, langt mindre spurt om synspunkt, ideer, metoder eller resultater.

Kanskje er det bare jeg som har opplevd det på denne måten. Forhåpentligvis er det mange andres gode ideer som har blitt tatt vare på av kompetente fagfolk. Eller kanskje er Margrete

Fuglems innlegg et signal om endrede holdninger?

Men for meg virker innlegget som en festtale og ikke så mye mer. For hva skal man med flere gode eksempler når man ikke bryr seg om mer enn reklameverdien av dem?

Martin Ystenes
Institutt for kjemi

La oss sammen knekke NTNU

Årlig forverres situasjonen for professorer, skriver Tore Undeland.

I Universitetsavisa den 21. mars 2002 er det et intervju med statssekretær Bjørn Haugstad i

Utdannings- og forskningsdepartementet. Han hevder at «Vi ser ingen grunn til at forskere ved universitetene skal stå i en særstilling i forhold til instituttansatte forskere.»

Kan ikke UFD først la professorene få samme lønn som instituttansatte forskere, og etterpå diskutere andre særstil-

linger?

Er uvitenheten i UFD så stor at de ikke vet at en professor tjener over 100.000 kroner mindre i året enn en Sintef-forsker? Eller vil de ikke vite det? Med utspill som dette forsvinner all lojalitet fra NTNU-ansatte, vi følger gjerne opp UFD sitt utspill for å knekke NTNU.

For meg dreier forslaget om nytt patentregelverk om dette, en total uvilje til å forstå universitetenes behov. Årlig forverres situasjonen for professorer. Den minste forståelse for arbeidsvilkårene til de professorene som er så dyktige at de kan patentere, vil være et forslag som går ut på å utvikle et apparat for

å hjelpe professorene til patentering først, og når vi ser det fungerer, kan vi diskutere deling av eventuelle patentinntekter.

Tore Undeland
Institutt for elkraftteknikk

Å være eller ikke være genial

Et menneskes utdanning handler ikke bare om å lære seg fag, mener innsenderne.

Etter å ha lest Gaute Løkenes innlegg «Serieproduksjon og virkelige genier» i forrige nr. av Universitetsavisa, følte vi oss forpliktet til å ta til motmæle mot hans ensidige rangering av menneskelige kvalifikasjoner. «Serieproduksjon og virkelige genier» debatterte blant annet endringene i universitetsgradene – men det er altså ikke denne debatten vi ønsker å ta del i. Når Løken skriver at bokstavkarakterene hindrer et skille mellom de geniale og de virkelig geniale, og at

studenter med framtidig karakterrekke utelukkende bestående av A-er dermed går glipp av velfortjent gispings – da mener vi han har misforstått hvilke verdier som teller! Dette er ikke den virkelige verden!

Einstein sjanseløs i dag. Det er for lengst slått fast at IQ ikke er den eneste intelligensen, og å være dyktig på andre områder enn det rent faglige er vel så viktig. Gode karakterer gjenspeiler i svært liten grad evnen til å komme fram til egenproduserte genistreker – det kan like gjerne være et bilde på reproduksjonsevnen. Om det skulle finnes en blivende Einstein vandrende rundt i korridorene på Gløshaugen, er han neppe en

racer på reproduksjon; han er nok mer opptatt med funderinger i sitt eget hode. Kanskje hadde han ikke knallkarakterer og null fravær fra videregående heller. I Løkenes snevre verden ville han for lengst vært fjernet fra skolesystemet, og kanskje tilbrakt dagene med å koke trygdepenge-kaffe og spekulere på hvor universets skjulte masse kan befinne seg...

For Løken sier nettopp at ungdom som ikke legger ned nok arbeid på skolen, bør slutte! Dette er vi dypt uenig i. Barn modnes i ulikt tempo, og skolen bør ta hensyn til det. Den oppkjeftige rampungen kan etter gjødsel og vanning i et tilgivende skolemiljø ende opp som den nye Einstein. Vi er i tillegg av den oppfatning at utdanning ikke bare handler om utvikling av faglige

ferdigheter. Ikke minst skal man spesielt gjennom grunnskolen modnes gjennom kontakt med andre, og dermed utvikle sosiale og medmenneskelige egenskaper.

Et gisp varer ikke lenge.

Et skolemiljø bestående av barn med ulik bakgrunn og ulik faglig styrke, vil etter vår oppfatning også øke toleransen ovenfor mennesker som ikke er nøyaktig som en selv. Også de som ikke har genistempelet i panna har verdier av stor betydning. Det kreves nemlig langt mer enn 6, 1.0 eller A i matematikk for å lykkes i vårt komplekse samfunn.

Når det gjelder fraværende gispings ved framvisning av nevnte karakterrekke, så anser vi ikke dette som et stort savn. Et

gisp er over på et blunk allikevel, og trenger dessuten ikke utelukkende være utløst av positive assosiasjoner. Løken tror tydeligvis at det er tallene/bokstavene som teller, men hva skjer så når den potensielle arbeidsgiver spør etter andre kvalifikasjoner? Vi sier ikke at studenter med toppkarakterer automatisk mangler utenomfaglige evner, men ønsker å poengtere at studenter med både B og C kan ha ferdigheter som ettertrykkelig veier opp for de faglige manglene. Det fins knapt jobber hvor man slipper å forholde seg til mennesker, og ferdigheter her kan ikke læres ved å råtne opp på lesesal. Dette er den virkelige verden!

Maria Serafia Fjellstad og
Linda Motrøen Paulsen

Kathrine Skretting
er professor i filmvitenskap

Balansen mellom det personlige og det saklige kan være problematisk, skriver Kathrine Skretting

i det akademiske glasshuset

Tanker ved slutten av et forhold

Det er slutt mellom Lånekassen og meg. Vår nesten 30-årige relasjon er brakt til opphør. Nå er siste avdrag av studiegjelden er betalt, og det i god tid før fylte 50 år!

Lånekassen har tatt det med fatning at det ikke er noe mellom oss lenger. En kort hilsen lå i postkassen i går: «Vi bekrefter med dette at din studiegjeld er

nedbetalt.» Punktum. Ingen følelser. Ikke noe snikk-snakk, ikke noe «Takk for godt samarbeid gjennom 30 år», «Det har vært en glede å ha deg som kunde» eller noe slikt, bare denne korte, saklige bekreftelsen. Det virker litt fattig. Lånekassen har spilt med i mange viktige hendelser i mitt liv. Forsørgerstipend måtte søkes, rentefritak under doktorgradsstudiene likeså, og ved et par anledninger ble samlede utgifter så store at jeg måtte søke om redusert nedbetaling. Jeg ble møtt med forståelse, og alt i alt har vi hatt et godt forhold, Lånekassen og jeg. Nå er det slutt, i og med den korte meldingen om nedbetalt studiegjeld.

Flyselskapet SAS forholder seg anner-

ledes til sine kunder. Oppunder jul fikk jeg et langt brev fra administrerende direktør Jørgen Lindegaard, siden jeg i perioder har reist ganske mye. SAS-direktøren adresserer den uro vi alle føler etter 11. september: «Jeg sender deg dette brevet fordi du er en av våre støttespillere», skriver han, og er glad for at jeg, ved å gjøre utstrakt bruk av SAS, har gjort det mulig for hans selskap å være en av innovatørene i markedet. Han ønsker meg godt nytt år, og betror meg at han alltid har vært optimist.

Jeg opplever nok at henvendelsen fra Lånekassen gir meg litt for lite, men brevet fra SAS er definitivt for mye. På bakgrunn av disse erfaringene spør jeg meg

hvordan NTNU henvender seg til folk. Hvordan kontakter vi studenter, samarbeidspartnere og andre? Klarer universitetet denne balansen mellom det personlige og det saklige? Klarer vi å informere om viktige forhold, slik at de opplever som viktige av leseren? Kontakter vi studentene på en slik måte at de skjønner at vi er opptatt av å tilby dem en rik studietid? Klarer vi å framstå som både kompetente og imøtekommende? Viser i det hele tatt i vår kommunikasjon at vi er opptatt av de vi henvender oss til og deres behov? For dette er grunnleggende kommunikasjonsoppgaver. Og jeg har erfart at de kan løses på ganske så ulike måter.

Radikal kjønnskvalifisering

Ikke bare folk, men også begreper, institusjoner, fag og forståelsesmåter er kjønna, hevder Marianne Fostervold.

Studenttinget stemte mandag JA til at NTNU skal kunne bruke radikal kjønnskvalifisering. Det har før avstemningen vært mye kritikk av kjønnskvalifisering, særlig i studentbladet «Under Dusken». De har fremdeles fokus på negative aspekter ved kvotering, og jeg synes at det trengs mer dybde i meningsinnholdet. Særlig nok ønsker ikke Under Dusken å trykke innlegget, og jeg vet ikke om det henger sammen med om noen i redaksjonen der har sterke meninger om saken. Der for ønsker jeg å nå ut til studentene i Universitetsavisa, slik at et annet syn også kan nå ut til studentene. Her vil jeg presentere kritikk av de vanligste argumentene mot kvotering:

Hva er «kvalifikasjoner»? En vanlig kritikk mot kvotering er at man «må gi den som har best kvalifikasjoner, jobben eller studieplassen, uansett kjønn». Hva betyr egentlig dette ordet «kvalifikasjoner»? Jeg vil her presentere et lite eksempel fra egen erfaring. En organisasjon hadde leid inn et konsultantselskap for å sile kandidater til en ny

stilling. De mente at en mann var best kvalifisert, til tross for hans noe manglende CV. De mente at han allikevel hadde de «ønskede kvalifikasjoner», som ble beskrevet gjennom ordbruk som «sterk leder», «flink til å sette grenser», «har et godt kontaktnett» etc. En kvinne med bedre CV ble innstilt som nummer to til jobben. Dette fordi hun ikke hadde de ønskede kvalifikasjoner, men derimot var «påståelig», «tverr» og «prater for mye» etc.

Så kan man spørre, er det i det hele tatt mulig for en kvinne å være en sterk leder uten å bli forstått som påståelig og tverr? Kvinner blir kanskje oppfattet som påståelige når de er en «sterk leder», fordi bildet av den kvinnelige, sterke lederen ikke er tilgjengelig i vårt samfunns forståelse av kjønn.

I mitt erfaringseksempel hadde organisasjonen et likestillingsutvalg, som fikk (enstemmig) snudd innstillingen. Denne muligheten til å snu innstillinger kan kanskje kalles radikal kvotering? Å foretrekke noen som *tilsynelatende* er mindre kvalifisert? Ut fra dette kan man stille et sentralt spørsmål: Er det slik at ikke bare er mennesker som er kjønna, man at også det man forstår som «kvalifikasjoner», er kjønna?

Karakterer. Men, når det gjelder karakterer som kvalifikasjon for å komme inn på et studium, så må vel disse være kjønnsnøytrale? Kanskje? Eller?

I en undersøkelse ble det sett

på karaktergivning på en normert (landsdekkende) prøve i naturfag på videregående. Det samme svaret ble skrevet av mange hundre ganger av forskjellige gutter og jenter og sendt ut til landets sensorer. Prøvene med jenteskrift fikk i snitt lavere karakter enn de som hadde gutteskrift.

Jeg sier ikke at dette er slik på hver eneste karakter som teller ved opptak, og at dette skal være argumentasjonen for kvotering, men jeg mener at dette avspeiler noen sider av en komplisert sammenheng som kvalifiserer gutter som «eiere» av denne type fag. Norge har et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarkeder. I mange andre land er det naturlig for kvinner å velge teknikk og naturfag. Hvorfor har Norge en slik spesiell situasjon? Kan det hende at selve fagene er sterkere mannlige kjønna i Norge?

I Under Dusken sies det at kvinner kan bli sett på som mindre kvalifiserte fordi de fikk ekstrapoeng ved opptak. Jeg mener dette er en feil konklusjon. Jentene må gjennomføre samme studium som alle andre, og får karakterer som alle andre. Det er sannsynlig at disse karakterene vil telle videre i arbeidslivet, ikke videregående karakterene. Man kan også se på de forskjellige fagene på siv.ing.-studiet at det ikke er alle som har like høye opptakskrav. Vil man anta at de som velger disse fagene, ikke vil bli sett som kompetente siv.ing'er på grunnlag av lavt snitt ved opptak? Sannsynligvis ikke, de har

jo gjennomført studiet. Hva er det da som gjør at noen stiller spørsmål ved jenter som får ekstrapoeng? Er det fordi at de er kvinner? Føler man at de ikke «passer» helt inn i de mannlige siv.ing fagene? Er det derfor de protesterer?

Det er lov å føle. Men det må også være lov å spørre hvor disse følelsene kommer fra, og om følelsene representerer noe en ønsker å stå for.

«Foran i køen». Hva betyr det «å gå foran i køen»? Hvis det refereres til Jenter & Data, så tror jeg at det ble laget en ekstraklasse for prosjektet? Det vil si at det ikke gikk på bekostning av noen andre. Gutter og jenter som ikke kom inn på det normale opptaket, hadde ikke konkurranseedyktige nok karakterer, og ble ikke skjøvet ut av noen. Det samme skjedde da barnevernsutdanninga hadde kvotering av menn i tillegg til de vanlige inntakene. Det er det få som har hørt om, ettersom det ikke var noen som reagerte på det. Og det til tross for at alle guttene som ble kvotert inn, hadde dårligere karakterer enn hva den dårligste jenta hadde.

Føltes det ikke like feil at menn skulle bli kvotert inn på barnevern som kvinner på siv.ing? Hvorfor ikke det? Hvor kommer disse følelsene fra? Er det fordi det ikke er troverdig at jenter kan være flinke nok i slike vanskelige fag som siv.ing.? For siv.ing.-studiet har de vanskeligste fagene, alle vet jo det,

gjør de ikke? Eller? Inntaksgrensen for barnevern lå høyere enn mange av siv.ing.-fagene da jeg skulle velge utdanning. Gamle sannheter viser seg kanskje å ikke være så sanne likevel, av og til?

Lær kjønnssteori! Radikal kvotering fungerer. Vi må bruke vikemidler som fungerer. Eller er det noen som ikke ønsker at dette skal fungere, som er skeptisk til at siv.ing.-studiet skal bli like mye jentefag som guttefag? Hvilke forståelser av kjønn er det som ligger bak en slik oppfatning? Er det praktisk for næringslivet og samfunnet å følge disse oppfatningene? Utvilsomt nei.

Den teoretiske bakgrunnen for kvotering og likestillingsarbeid er større enn det en leser i aviser. Det finnes mange kjempemorsomme, innsiktsrike, vanskelige, utfordrende og til tider altoppslukende fag som man kan ta på Institutt for tverrfaglige kulturstudier ved Senter for kvinne- og kjønnsforskning, blant annet om kjønnssteori. Her er det mulig å utvide sin forståelse av at det ikke bare er folk som er kjønna, men også alle ting, begreper, institusjoner og fag, og ikke minst, forståelsen av at «alt henger sammen med alt». Litt kunnskap om emnet hjelper på innsikten! Vel møtt neste semester!

Marianne Fostervold
Hovedfagsstudent i psykologi ved Senter for kvinne- og kjønnsforskning.

Gründerånd, industrialisering og grunnforskning

Knut Schröder skisserer bedre veier til kommersialisering enn gjennom de nye reglene for patentrettigheter.

I Universitetsavisa Nr. 5 2002 side 5 er det interessante oppslag om oppfinnelser og kommersialisering. Jeg slutter meg fullt ut til synspunktene til professor Arne Halaas om de foreslåtte nye reglene til patentrettigheter. Vi får økt byråkratisering og mindre insitament for å arbeide med forskning der resultatene kan kommersialiseres. Veien fra et forskningsresultat til kommersialisering er ikke lett, og jeg vil tro de fleste vil gi opp bare ved tanken på at ideene i tillegg må klareres med et universitetsbyråkrati.

Uforståelig. I oppslaget i Universitetsavisa hevder statssekretær Bjørn Haugstad i UFD at det nye regelverket er til fordel for begge parter. Dette er uforståelig for meg. Det er sikkert riktig, som han sier, at de færreste forskere har tid

eller ressurser til å drive frem en slik prosess på egen hånd, men det er da heller ikke nødvendig. Vi har i dag effektive organisasjoner som forskeren kan henvende seg til for å få den nødvendige assistanse og som tar ansvaret for utgiftene. I oppslaget nevnes Leiv Eriksson Nyfotek. Jeg vil også nevne Statens veiledningskontor for oppfinnere. Selv har jeg positive erfaringer med begge disse instansene, og det er lurt å ha minst to steder å henvende seg til. Det er for øvrig en alminnelig misforståelse at publisering utelukker patentering, det er bare å sørge for at patentsøknaden er registrert mottatt hos det norske Patentstyret før artikkelen kommer på trykk, og da kan man også patentere internasjonalt.

Det skrives så meget om industriell nyskaping med bedriftsetablering, man skal ha gründer-ånd og begynne for seg selv. Dette passer sikkert for noen, men jeg vil tro at mange ikke ser seg tjent med å ta slitet med en nyetablering. For meg personlig ville dette heller ikke være mulig sammen med full stilling ved NTNU. Resultatet blir følgelig at gründerne forsvinner fra universitetet, slik at fagmiljøet ikke får glede av deres

arbeid og den inspirasjonen nyskapingen har for bl.a. studentrekrutteringen.

Gikk til nærmiljøet. Vi har valgt en annen løsning. Ut fra våre forskningsresultater fant vi en metode for å bestemme tungmetaller online og i felt, og forsto at dette kunne få meget stor kommersiell interesse (bl.a. for vannforsyning og miljøovervåking), i og med at alternative metoder ikke finnes. Vi slo fra oss tanken på firmaetablering. Jeg ville ikke slutte i mitt professorat og min samarbeidspartner, som er stipendiat, ønsker primært en vitenskapelig stilling etter avlagt doktorgrad.

Vi kom til at det beste ville være å inngå et samarbeid med en eksisterende bedrift som tar seg av det kommersielle. Vi hadde da valget mellom multinasjonale bedrifter beliggende i utlandet, med store forskningslaboratorier og tilsvarende ressurser, og norske firmaer, helst i Trondheims-regionen.

Tanken på samarbeid med et utenlandsk selskap var selvsagt fristende, men dette ville bli en anonymisering og få minimal betydning for vårt forskningsmiljø og studentrekruttering. Vi valgte i stedet et firma i Trond-

heim, Oceanor ASA, som allerede har høy kompetanse innen automatisering og elektronikk, og som vil satse internasjonalt. På grunn av den geografiske nærheten og fordi firmaet ikke er altfor stort, er det mulig å oppnå en positiv effekt av dette samarbeidet, til nytte for både firmaet selv og vårt fagmiljø ved NTNU. Dette virker positivt på studentrekrutteringen, firmaet gir oss det forskningsutstyret vi trenger til vår grunnforskning, studentene får sommerjobber, og for et par uker siden ble en av våre uteksaminerte kandidater ansatt i firmaet og enda flere har gode utsikter til jobb der.

Program-problemer. Professor Arne Halaas sa i oppslaget i Universitetsavisa at han er allergisk mot forskningsprogrammer. Med utgangspunkt i nyskaping med industrisamarbeid og -etablering deler jeg i stor grad hans syn. Tilsvarende mener jeg også gjelder for prioriterte områder og satningsområder. Fordelene ved å samarbeide med en relativt liten bedrift i nærmiljøet som tar mål av seg for det internasjonale marked er store, men det er selvfølgelig ikke mulig at bedriften i nærmeste fremtid kan finansiere grunnforskning-

en i området rundt det fagområdet som nå har blitt så aktuelt. Det er nettopp denne type forskning vi primært skal utføre i faggruppen ved NTNU. I denne forbindelse er publisering svært viktig, først og fremst fordi publisering er en naturlig del av vår akademiske virksomhet, men også fordi dette gir den nødvendige faglige troverdigheten for det kommersielle produktet. Bedriften gir oss stort sett det utstyret vi trenger, men grunnforskningen krever stillinger for rekruttering. Selv om det er startet opp stor industriell aktivitet, er det omtrent umulig å få slike ressurser fra NTNU fordi man ikke er i et program eller i et etablert satsingsområde, eller paradoksalt nok fordi man er litt inne i mange satsingsområder og derfor faller mellom flere stoler. Som eksempel på dette, se utlysningen fra NTNU i forrige uke om strategiske midler og stillinger. Tilsvarende gjelder midler fra Forskningsrådet.

Knut Schröder
Institutt for kjemi

Skuffende av Drottz Sjöberg

Er rettferdig verdenshandel og sletting av u-landsgjeld kontroversielt og ekstremistisk, spør Attac-medlem Stig Larssæther.

Psykologiprofessor Britt-Marie Drottz Sjöberg kommer i siste nummer av Universitetsavisa med en del uttalelser som jeg føler behov for å kommentere. Utspillet er en reaksjon i etterkant av et møte på Dragvoll, der en representant fra organisasjonen Attac orienterte om sine inntrykk fra World Social Forum i Porto Allegre, Brasil. Ifølge Drottz Sjöberg vil det å invitere en «mycket kontroversiell organisasjon» som Attac, svekke omdømmet til NTNU.

Først vil jeg minne om hva Attac jobber for. På landsmøtet 16.-17. mars 2002 ble det oppnådd enighet om tre kjernesaker; skatt på internasjonale valutatransaksjoner, gjeldslette for fattige land og kritikk av det internasjonale handelsregimet slik det kommer til uttrykk blant annet i politikken til WTO, verdensbanken og det internasjonale pengefondet.

Folkebevegelse. Så til påstanden om at Attac hører

hjemme «langt ute på venstresida». Alle som har fulgt etableringen av Attac i Norge, vil kjenne til at det var avisen Morgenbladet som tok initiativ til å dra i gang den norske avdelingen av organisasjonen, både gjennom omfattende dekning av utviklingen internasjonalt og ved å stille til rådighet sekretariatsfunksjoner. På stiftelsesmøtet 31. mai 2001 var det Øystein Dahle, styreleder i DNT og WorldWatch Norden, som på vegne av interimstyret la frem forslag til organisasjonens første styre. Det ble også holdt appeller fra blant andre Berge Furre.

Videre har lederne for de sosialdemokratiske partiene i Norge og Sverige offentlig gått ut og støttet vesentlige deler av Attacs politiske plattform. Det kan her også nevnes at den franske og den kanadiske nasjonalforsamlingen har vedtatt et av de mest omdiskuterte punktene fra Attac, innføringen av en internasjonal skatt på såkalte spekulative valutatransaksjoner, Tobin-skatten.

Som Arnulf Kolstad påpeker i forrige nummer av Universitetsavisa, rekrutterer organisasjonen medlemmer fra hele det politiske spekteret, inkludert venstresiden i norsk politikk. Noe av grunnen til at Attac er en av de raskest voksende folkebevegelsene i den vestlige verden i dag, er imidlertid at en i stor

grad har lyktes med å samles om et begrenset antall saker og latt andre ideologiske kjepphester ligge.

Pøbler? Drottz Sjöberg hevder videre at «delar av Attac har vore involvert i ei rad gatekampar med opprørspoliti», og nevner Göteborg, Montreal og Genova som eksempler.

Dette er kanskje det inntrykket mange sitter igjen med etter å ha fulgt mediedekningen av disse massemobiliseringene, der et lite antall voldelige demonstranter tar all oppmerksomhet vekk fra budskapet til den overveldende majoritet av fredelige demonstranter. Når mange tusen personer deltar i protestmarsjer, er det imidlertid helt urimelig å stille Attac til ansvar for handlingene til noen ekstreme utskudd fra andre miljøer som henger seg på et fredelig arrangement. Organisasjonen har tatt klar avstand fra all voldsbruk, og samarbeider internasjonalt for å forhindre voldelige miljøer i å ødelegge fredelige markeringer.

Situasjonen er på mange måter parallell til problemene rundt voldelige fotballpøbler, og rammer like mange uskyldige personer som oppfører seg etter gjeldende regler.

NTNUs visjon. Et springende punkt i Drottz Sjöbergs kritikk av møtet på Dragvoll

var at personer med alternative synspunkter ikke var invitert, og at «dette er ein organisasjon som ikkje må få breia ut meiningane sine ved eit universitet utan å møte motstand».

Dersom vi tar utgangspunkt i NTNUs visjon – Kreativ, Konstruktiv, Kritisk – så finner vi her en lett blanding av universitetspolitiske målsettinger. Disse slagordene er vel tenkt å fange opp spenningen mellom det «nyttige» universitetet som forventes å levere produkter som samfunnsaktørene etter spør, og idealet om det frie, uavhengige academia som gjennom kritisk refleksjon skal fungere som et korrektiv til de enhver tid rådende samfunnsinteressene.

Spørsmålet om hvilke eksterne aktører som blir gitt spillerom på universitetets område, må derfor balanseres opp mot universitetspolitiske mål, blant annet slik det kommer til uttrykk i NTNUs visjon. Dersom en har ønske om en demokratisk balanse i den verdimesige påvirkning som eksterne interessenter utøver på studenter og ansatte ved NTNU, blir det svært vanskelig å skjønne at en gjesteforelesning fra organisasjonen Attac skal kunne påføre NTNU en ideologisk slagside som kan svekke vår anelse i utlandet. Jeg tror ikke at organisasjonen Attac har kapa-

sitet til å gjøre denne jobben om de så fikk fritt leide til Dragvoll og Gløshaugen, konkurransen fra andre og mer ressurssterke krefter er for hard.

Tvilsom diagnostikk. Drottz Sjöberg hevder i artikkelen at «rørslas (Attac) trekker til seg unge mennesker som er i drift, ungdom som er lett å forme», og at «det er tale om svært naive standpunkt».

Det er her vanskelig å unngå assosiasjoner til antidemokratiske og autoritære bevegelser på ytterste høyre eller venstre fløy, og som tidligere nevnt vil jeg hevde at Drottz Sjöbergs beskrivelse av Attac er grunnleggende feilaktig på dette punkt.

Hennes forsøk på å diagnostisere Attac-medlemmer som sosiale avvikere er også mer enn tvilsom. Det finnes etter min kjennskap ikke faglig belegg for å hevde at Attac tiltrekker seg flere marginaliserte, ego-svake ungdommer enn Senterungdommen, Unge Høyre eller Frp-U.

At Drottz Sjöberg synes det er naivt å ettergi u-landsgjeld, kjempe for en mer rettferdig verdenshandel og sterkere regulering av valutaspekulasjon, får stå for hennes egen regning og omdømme.

Stig Larssæther
NTNU-ansatt og Attac-medlem

La oss slippe «ny-mccarthyisme» ved universitetene!

Redsel for motstrømsbevegelser minner om ting som foregikk i USA under den kalde krigen – og i dag, skriver Bjørn Røe.

«Attac svekker omdømmet vårt!» Utsagnet fra prof. Drotz Sjöberg i Universitetsavisa no. 5/2002 blir imøtegått med rette av Stig Larssæther i dette nummer. Jeg skal ikke gjenta hans argumenter her. Hvis synspunkter som psykologiprofessoren representerer, skulle legges til grunn for universitets politikk; å begrense informasjon om viktige strømninger i verden og samfunnet, ville universitetet virkelig stille seg lagelig til for hogg, og vårt omdømme ville svekkes.

Redselen for synspunkter fra Attac og andre motstrømsbevegelser kan ikke skyldes uvitenhet alene. La oss håpe det skyldes uvitenhet, skjønt uvitenhet blant professorer styrker heller ikke universitetets omdømme. Slike fobier minner så altfor sterkt om autoritære regimer, men også om fenomen som mccarthyismen i USA under den kalde krigen og ting som foregår i USA særlig etter 11/9-2001. «I USA blir universitetsansatte som uttaler seg kritisk om amerikansk utenrikspolitikk, nå forsoekt kneblet» (Siss Vik, Morgenbladet 1.-7. februar 2002).

Frittalende systemkritikere som forfatteren Susan Sontag, professor i lingvistikk Noam Chomsky eller filmregissøren Robert Altman utpekes som samfunnsfiender i USA. Samtidig får professorer begrensninger i ytringsfriheten eller risikerer

stillingen i det landet som selv ønsker å fremstå som demokratiets, det frie ord og menneskerettighetenes fremste forkjemper. Hvis norske universitet skulle finne på å kopiere visse amerikanske universitet, er vi ille ute i forhold til våre idealer. Det er på tide å rope et alvorlig varsko. (Flere artikler i Morgenbladet redegjør for og drøfter «ny-mccarthyismen» mv. i USA, se også Morgenbladet 15.-21. mars 2002.)

Mitt råd til professor Drotz Sjöberg er: Meld deg inn i Attac, hold deg informert, og hvis du er uenig i synspunkter og strategier: ta del i saklig meningsutveksling.

'Attac' betyr ikke angrep i fysisk forstand, men er et akronym for: «*Association for the Taxation of Transactions for the Aid of Citizens*». Jeg ser ikke bort fra at akronymet kan villedesje-

ler som tror det er en kampporganisasjon. Der kan bevegelsen ha et identifikasjonsproblem. Men det forhindrer ikke at psykologiprofessoren hadde skrivebom i denne saken.

Dessuten snakket ikke Nina Drange om Attac, men om Verdens sosiale forum og årets store samling i Porto Allegre i Brasil der hun hadde deltatt. Dette forum er en av de viktigste møteplasser for de som representerer u-landene, de fattige og undertrykte som ønsker en annen form for globalisering enn storkapitalens mektige favntak. Men dette skal man helst ikke snakke om ved et universitet som NTNU? Er det slikt man får dårlig omdømme av, Drotz Sjöberg?

Bjørn Røe
Professor ved Institutt for by- og regionplanlegging medlem i Attac-Trondheim

NTNU og 8. mars

Årets kvinnedagsarrangementer i Trondheim var sterk preget av NTNUs innsats. Programmet for dagen favnet vidt og til dels dypt, det var noe å delta i for mange. Sjøl hadde jeg stor glede av å følge professor Merete Lies funderinger over kjønns plassering.

I Trondheim er 8. mars blitt mye mer enn et demonstrasjonstog, selv om toget fortsatt har sin sentrale plass.

Som mannlig deltidsansatt på NTNU syns jeg min biarbeidsgiver fortjener honnør for det likestillingsarbeidet institusjonen synes å stå for, samtidig som komiteen som forberedet årets arrangementer, skal ha stor takk.

Hakon Lasse Leira
Arbeidsmedisinsk avd.
St. Olavs Hospital

Angrepet på Attac

Professor i psykologi, Britt-Marie Drottz Sjöberg, påstår i Universitetsavisa 21. mars at Attacs leder Nina Drange ikke burde vært invitert til NTNU uten motdebattant: «Det svekker omdømmet til universitetet.» Videre: «Attac hører heime langt ute på venstresida. Rørslas trekker til seg unge mennesker i drift.... Eg har lese hva Attac står for. Det er tale om svært naive standpunkt.»

Her har Drottz Sjöberg begrunnelsesproblemer som knapt er en professor verdig. Hun begrunner da heller ikke at 1: en gjesteforeleser med en kontroversiell samfunnsanalyse svekker et universitets omdømme. Har hun for eksempel lagt merke til Noam Chomskys forelesninger ved Massachusetts Institute of Technology? (Hans analyse av verdenssituasjonen tilsvarer Attacs, men er langt

skarpere formulert.) Undertegnede ga nylig en semesterlang forelesningsserie med en Attac-lignende kritikk av den økonomiske globaliseringen. Mener Drottz Sjöberg at jeg burde hatt en motdebattant ved hver forelesning? I så fall nærmer vi oss et sovjetisk opplegg.

Hun begrunner heller ikke 2: Attacs «svært naive standpunkt» og påstår altså at hun har «lest hva Attac står for.» En professor

bør referere konkret! Har hun for eksempel lest det svenske 400-siders verket *En annan värld er möjlig* – Attac, Stockholm 2001, med 22 forfattere bestående av akademikere, samfunnsanalytikere og journalister, – eller den tilsvarende norske *Globalisér kampen, globaliser håpet*, Oslo 2001, hvor åpningsartikkelen er ved teologiprofessor Berge Furre? Framfor alt bør Drottz Sjöberg begrunne sin

påstand om at «delar av Attac har vore involvert i ei rad gatekampar». Kom igjen!

Sigmund Kvaløy Setreng, deltaker ved Göteborgskampanjen (hvor to prosent av deltakerne kastet ting, ingen av dem var medlemmer av Attac).

Bra for alle – nødvendig for noen

Dette er mottoet for Rådet for studenter med funksjonshemming. Det passer like godt på personen som har laget det.

Randi Tiller er nemlig, i samarbeid med Studieavdelingen, ansvarlig for å tilrettelegge tilværelsen for de funksjonshemmede studentene ved NTNU. Selv er den engasjerte og sprudlende damen ansatt ved Plan- og prosjektseksjonen ved Teknisk avdeling.

Fordel for alle. Vi blir med på en runde for å se hvilke tiltak som er gjort for å lette tilværelsen for bevegelseshemmede og svaksynte på Gløshaugen. Randi, som selv ferdes på krykker, går foran og klapper til store brytere med krykka slik at dører spretter opp foran oss. – Du skjønner sikkert at slike hjelpemidler også gjør arbeidsdagen enklere for renholdspersonalet, påpeker hun, og understreker med det betydningen av slagordet «Bra for alle – nødvendig for noen». For eksempel er tydelig merking av trappene på trappa opp til kantina på Dragvoll nødvendig for de svaksynte, men også til stor nytte for folk med normalt syn når det er halvmørkt i lokalene.

Tilrettelegging av lokaler skjer i nært samarbeid med Studieavdelingen, og for nye bygg er det Randi som gir arkitektene råd og anvisninger når det gjelder føringsveier og rene flater. – Det er et problem å få arkitektene til høre etter, sier hun.

Over kneika. – Vi greier ikke å få orden på alt med en gang, sier hun, men synes nå de er kommet over kneika og ligger litt i forkant på flere områder. NTNU har vel tusen studenter med funksjonshemming av ulike slag, og hun forteller at Trondheim har fått et visst ry på dette feltet og at flere funksjonshemmede søker seg hit nettopp av den grunn.

– De funksjonshemmede studentene er en utrolig real og positiv gruppe som det morsomt å jobbe med, sier hun.

For øvrig stiller Randi med skilting, opprusting av fellesarealer, vedlikehold av auditorier og undervisningsrom, flytte-

prosesser og lagring og gjenbruk av gamle møbler. Nylig sparte hun 3 millioner kroner av et budsjett på 5 i forbindelse med møblering av Fysikk.

ARNE ASPHJELL

arne.asphjell@adm.ntnu.no

Randi Tiller er selv bevegelseshemmet og vet hvor skoen trykker. Nå skal det installeres automatiske døråpnere ved alle Gløshaugens inngangsdører.

FOTO: ARNE ASPHJELL

Driftsrapport

Universitetsavisas serie med små glimt fra driftens avdelinger – vi presenterer menneskene som får universitetet til å «gå rundt».

fra biblioteket

I denne spalten vil vi i tida framover gi deg tips og råd om hvordan du får mest glede og nytte av ditt universitetsbibliotek.

«Mitt bibliotek»

Her er Universitetsbibliotekets webinngang til faglige elektroniske informasjonsressurser.

Inngangen skal være tilgjengelig uavhengig av hva slags datamaskin og webleser du bruker, men det er noen minstekrav til bl.a. sikkerhet. «Mitt bibliotek» er bare beregnet for NTNUs studenter og ansatte.

Med faglige informasjonsressurser mener vi fagdatabaser, elektroniske tidsskrifter, patenter, standarder, håndbøker, oppslagsverk og e-bøker. For informasjonsressurser der UBi har tegnet abonnement, er tanken å presentere dem i «Mitt bibliotek» i stedet for på de åpne websidene.

Innlogging skjer sømløst ved at du logger inn på Innsida og følger lenke derfra, eller ved å logge inn direkte på <http://www.ub.ntnu.no/mittbibliotek>. Det blir i vår også lansert sømløs pålogging fra Coursekeeper.

Personlig profil. Vi har laget denne tjenesten for at det skal være mulig for deg å bare se den informasjonen som er nyttig for arbeidet, og dermed unngå «støy» fra irrelevante informasjonskilder. Derfor lagrer vi en profil for hver bruker. Denne er det meningen at du skal modifisere selv. Men litt starthjelp gis ved at det er laget noen ferdige utvalg ut fra valgt hovedfagområde. Innholdet i den personlige profilen er lenker til de utvalgte databaser og elektroniske tidsskrifter, anbefalt kontaktperson i biblioteket og personlige lenker. (Tips: De personlige lenkene kan også være forhåndsdefinerte søkestrenger på URL-form. Ta vare på søk som ga gode treff.) Profilen kan også inneholde ditt låntakernummer i BIBSYS.

Adgangskontroll. En del tjenester trenger autentisering: Vi må sikre at bare berettigede personer får adgang til informasjonen. Dette ordner vi ved at du logger inn med ditt brukernavn fra NTNUs brukerdatabase. Da vet vi at du har tilknytningen til NTNU i orden. Vi skiller ikke på fakultets- eller institutttilhørighet, men i fremtiden kan dette bli nødvendig for noen tjenester.

Ennå er vanligste type adgangskontroll sjekk på nettverksadresse. Dette byr på problemer for berettigede brukere på nett utenfor NTNU, typisk bedriftsnett eller hjemme-PC med bredbåndsforbindelse. Vi har derfor satt opp en proxy-tjener som man etter innlogging kan kjøre nettrafikken gjennom for å bli presentert med NTNU nettsadresse. Dette er en nødløsning, derfor anbefaler vi disse brukerne nå heller å bruke NTNUs VPN-tjener.

Selvbetjening. Bibliotekene var tidlig ute med å legge saksbehandling og lagerstyring over på edb. Men i liten grad er dette blitt til noen gevinst i form av selvbetjeningstjenester for brukerne. Det har vi nå tenkt å rette på. Spesielt for NTNU er det viktig å ha et bibliotek på web. Det er umulig å ha ekspedisjonssteder og samlinger over hele byen.

Vi hoppet uti det og lanserte websiden først, og satser på å legge opp tjenestene etter hvert. Så langt har vi bare vært i stand til å gi deg opplysninger om status for dine lån og bestillinger. Et naturlig neste skritt er å gi tilgang til å fornye, reservere, bestille og avbestille. Men det kreves ennå litt arbeid med vår kobling til BIBSYS før vi kan tilby dette på en sikker måte.

Nok bibliotek? Kan vi tilby nok tjenester i «Mitt bibliotek» til at du kan klare deg med bare denne kontakten med biblioteket? Antakelig ikke. Noen informasjonstjenester krever programvare som ikke kan kjøres på web. Noe papirlitteratur kan ikke kopieres eller lånes ut. Da kan vi bare informere om fremgangsmåte og la deg fortsette på tradisjonelt vis.

Sven Strøm
overingeniør

Nei til vitenskap

Det er ikke bare i Norge at interessen for de naturvitenskapelige fagene er på retur. En ny undersøkelse, foretatt av EU-kommisjonen blant 16.000 EU-borgere, viser at unge europeere slett ikke tenner på en vitenskapelig karriere, skriver den danske avisa Politiken.

Der er tre hovedårsaker til avvisningen av naturvi-

tenskapen: Den er for kjedelig, for komplisert og for utsiktsløs. Nesten 60 prosent av de spurte mener at fysikk og kjemi i skolen er for kjedelig. Nesten like mange mener også at fagene er for vanskelige. Det er også en utbredt oppfatning at en slik utdanning ikke gir noen sikker og godt betalt faglig karriere.

Ny ISFIT-leiar

Etter ei omrokering i styret for ISFIT2003 har Øystein Mørch teke over for Uzma Sattar som leiar, medan Sattar no er prosjektkoordinator. Dette blei einstemmig vedteke 14. april.

Litt dyrere

Til høsten øker semesteravgiften, fra 332 til 350 kr.

Dårligere karakterer, mer likestilling

Michigan State University har sammenlignet e-læring og klasseromsundervisning i faget økonomi. De finner at fjernstudentene oppnår betydelig dårligere studieresultater enn vanlige studenter. Samtidig ser det ut til at e-læring fremmer likestilling mellom kjønnene. Tradisjo-

nelt får mannlige økonomistudenter bedre karakterer enn sine kvinnelige medstudenter. Ved fjernstudiet er det ingen slik forskjell. Dette forklares blant annet med at menn er mer selvhøvdende enn sine medsøstre i klassediskusjoner. Kvinnene, sies det, er mer tilbakeholdne og

tar ikke så ofte ordet. Ved e-læring elimineres denne ulikheten. Her foregår diskusjonene via chat-kanaler, der jentene er like aktive som gutta, skriver den amerikanske avisa The Chronicle of Higher Education.

"Professor Alex Hansen og førsteamanuensis Jon Otto Fossum studerer sand i et timeglass."
Aftenposten forklarer 26. februar hvordan to av de ansatte ved Institutt for fysikk får dagene til å gå.

Zenter blir til Skum

Studentavisa Zenter får nytt liv. Nå har redaksjonen slått seg sammen med avisa SKUM (Studentenes kultur- og underholdningsmagasin), som har hovedkontor i Oslo. Navnet på samarbeidsprosjektet og avisa framover vil være SKUM. Avisa vil også bli utgitt i Trondheim.

Stupid

Bård Li stiller hver onsdag helt frivillig opp i NRK-programmet «Sofa King Stupid», blant annet som forskningsreporter. Programskaperne insisterer på at de seks programmene i serien er humor. Men det har vist seg at mange av seerne, deriblant et tilnærmet samlet korps av avisansmeldere, ikke ler så ofte. Det hjelper ikke at trekløveret har fått kreativ bistand fra NTNU. Konsulent Bård Li på Geografisk institutt dukker nemlig opp i mange roller i serien.

Til daglig jobber han i Arena-programmet, men som bigeskjeft blir han ofte hyret inn til ymse småroller i NRK. Dårlige anmeldelser skremmer ikke Li fra å takke ja hvis det skulle dukke opp flere tv-tilbud. Men neste gang vil han – om mulig – gjerne være med på å skrive sketsjene som skal framføres, sier han til Universitetsavisa.

FOTO: TORE HUGUBAKKEN

Likestillingsprisen

Også i år skal NTNU dele ut likestillingspris. Prisen skal gå til *et fakultet, institutt, fagmiljø, gruppe eller person* som i 2001 var aktiv på likestillingsfronten, gjerne på nye eller utradisjonelle måter. Alle ansatte og studenter kan foreslå kandidater til prisen som består av et kunstverk og skal deles ut på NTNUs festmøte den 31. mai. Den som har et godt forslag til verdige kandidater, sender det til likestillingsrådgvier Svandís B. Vestmann, innen 20. april.

Blir vi derekruttert?

Universitetet skal som kjent frambringe nye tanker og ideer. Etter å ha lest verket «Budsjettdokument 2001-2003», populært kalt Blåboka, skjønner vi at NTNU også har ambisjoner om å tilføre det norske språk nye ord. Her leser vi for eksempel i kapittel 5.9 om Personalpolitikk (joda, NTNU har visst en slik) at det er «...behov for å fastsette prinsipper og igangsette tiltak både mht. rekruttering og dekruttering eller omstilling.»

Her melder det seg et naturlig spørsmålet hos leseren: Hvilken tilstand befinner man seg i som derekruttert? Er man oppsagt, permittert, avlagt eller utlagt? Ordet finnes ikke i ordboka. Men kan det tenkes at at forfatteren egentlig prøver å formidle at NTNU skal derelikt, derivere eller desavuere noen av oss stakkars arbeidstakere?

Uansett vil vi anta at dette er en sak som vil interessere våre fagforeninger.

Slik blir du geograf

Du må:

- ha en rød anorakk.
- bo utenfor sentrum, på en trang hybel uten strøm og kjøkken. Bruk bare primus til matlagning og kast deg i et tjern når du lukter for ille.
- legge deg senest kl 21. Bruk sovepose i stedet for dyne.
- snakke en uforståelig dialekt med mange rare grammatiske varianter.
- stå tidlig opp for en 40 minutters løpetur før frokost.
- ha sære sommerjobber: Budeie, brefører, gjeter eller teltoppsetter på Sula.
- arrangere lysbildeaftener med studentene.

- aldri gå på fest. Unntaket er hvis festen starter med en time turgåing først og fortsetter i en trang, våt og illeluktende koie. Der deles en flaske rødvin på alle ti, før noen runder med kortspill eller flasketuten peker på. Alle går til ro kl. 22.
- ikke se TV. Kanskje med unntak av Ut i Naturen, nordisk dokumentar på lørdags- og søndagsmorgenen og dokumentarer produsert av BBC der kommentarene er lest av Hans Christian Alsvik.

Kilde: Geografistudentenes hjemmeside.

Kunne vært NTNU-brakka

Visste du at Lerkendal stadion ville vært revet for lengst og erstattet med universitetsbygg, hvis NTH hadde fått viljen sin for førti år siden?

Tidlig på 60-tallet ble saken alvorlig diskutert både innad på NTH og med Trondheim og Strinda kommuner. NTH ville være føre var og sikre seg utbyggingsmuligheter hvis man en gang skulle trenge plass til nesten 4.000 studenter.

Lerkendal ble sett på som en «øy» innenfor NTHs interesseområde. Og et fotballstadion «som jo også blir brukt på hverdager, vil virke forstyrrende på NTHs virksomhet.» ble det sagt fra høyskolehold i et møte med kommunene 26. mai 1961. Den mektige høyskolesekretæren Kaare Aadahl kom samtidig

med en dulgt trussel om at NTH kunne stagnere uten Lerkendal-arealet. Samtidig lovet han kommunene rimelig tid på seg til å rive tribunene og finne ny tomt for fotballfolket. NTH ville neppe trenge plassen før om ti-femten år, mente han.

Men kommunetoppene sa tvert nei. Dermed ble ideen parkert og Lerkendal berget for fotballen. NTNU har i dag 20.000 studenter spredt rundt i byen, mens det svære Lerkendal-området er forbeholdt et par dusin mannfolk som løper etter en ball. Så urettferdig kan historien være.

Dette kunne vært Eivind Hiis Hauge som viste fram NTNUs Nobelprismedaljer i universitetets hovedtyskerbrakke.

FOTO: GORM KALLESTAD, SCANPIX

på siden

Snart kommer'em

Nå er det like før. Du har vel forberedt deg? Installert espressomaskin på labben og skrevet den morsomme light-versjonen av termodynamikkens andre lov? Den som er kort nok til å kunne sendes som SMS-melding.

For snart kommer'em, vettu. De nye kundene våre. Den bortskjemte gjengen som framtidsforsker Johan Peter Paludan i Universitetsavisa i vinter kalte for caffè latte-generasjonen. Vi får helt sikkert vår andel av dem inn her på bruket til høsten. Noen tusen unge egosentrikere og oppmerksomhetsjegere som vil forlange at oppholdet skal føles som en glitterende gallabegivenhet, fra første til siste house-party. De skal mores, degges med og selvfølgelig personlig motiveres – til å åpne sidsida for faget ditt. Du vet den sida som inneholder chat, live webkameraoverføring fra kantina og morsomme spørrekonkurranser fra VG Top 10-lista.

Nå er jo det å klage på ungdommens oppførsel en gammel og ikke særlig fruktbar sport. Men vår analyse er utelukkende basert på vitenskapelige fakta. Alle som leser aviser, vet at den oppvoksende slekt:

– Ikke kan regne, eller skrive norsk, annet enn uforståelige forkortelser.

– Ikke kan fremmedspråk, bortsett fra engelske bannord.

– Ikke er interessert i politikk eller samfunnsliv, men kjempeinteressert i sitt eget speilbilde. (I en undersøkelse i fjor hvor 12.000 ungdommer ble spurt om hvem de hadde som forbilde, svarte 30 prosent «meg selv».)

– Blottlegger seg gjerne for å komme på TV. (I vinter søkte 23.000 unge nordmenn om å få bli med på andre runde av Big Brother.)

– Har muskler som buler – i tomme.

På kurs har jeg lært at lederskap er å skape en verden som folk vil ønske å tilhøre. Det betyr at Eivind og Julie har en formidabel utfordring i årene som kommer. For hvordan skal man få uvitende, narsissistiske amøber til å trives på et nedstøvet universitet?

Slik jeg ser det, er det tre mulige veivalg:

Vi kan a) legge oss flate for alle krav, gjøre om lærerne til servicepersonale og bygge om universitetet til et senter for opplevelser og personlig velvære. Eller vi kan b) stenge ego-boblebaderne ute. Med departementets nye budsjettmodell kan dette være dristig taktikk, men til gjengjeld blir det levelige forhold for oss som (virkelig) jobber her. Onsdagens diskusjon i Kollegiet om å sette en karaktergrense for opptak til siving.-studiet er et godt skritt på veien. Alternativ c) er å velge å stå han av. Lene oss tilbake i stolen med pulverkaffen vår og tenke som så at tidene skifter og at det i lengden kan bli kjedelig å slå melk i espressoen hver dag. Det meste er mulig når også hockey-sveisen nå skal være på vei tilbake. Og NTNU ble aldri bygd for dem som jakter på «The Dream Society». Ikke sant?

Jan Erik

Universitetsavisa

REDAKTØR: Jan Erik Kaarø
REDAKSJONSSEKRETÆR: Lisa Olstad
ANSVARLIG REDAKTØR:
Info.direktør Anne Katharine Dahl

Utgis av Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Distribueres i 13 000 eks. annenhver fredag i vår- og høstsemesteret.

REDAKSJON: Medieseksjonen,
Informasjonsheten
LAYOUT: Kolbjørn Skarpnes
TRYKK: ST-Trykk AS, Orkanger

POSTADRESSE: Universitetsavisa,
Info.enheten NTNU, 7491 Trondheim
BESØKSADRESSE: Info.huset på
Gløshaugen (O.S. Bragstads plass 1)

NTNU

TELEFON: 73 59 55 40
TELEFAKS: 73 59 54 37
E-POST: medieseksjonen@adm.ntnu.no

